

Goenkale

Pako Aristi

Goenkale

Pako Aristi

Egilea: Pako Aristi

Koordinaketa: Azpeitiko Udala / Antzerki Topaketak

Maketazioa eta inprimaketa: FK

L.G.: SS-1681/98

I.S.B.N.: 84-921844-6-9

Azpeitian, 2003ko Azaroa

AURKIBIDEA

MISTERIO? ZER MISTERIO?	5
BIZITZAREN ETA FIKZIOAREN NAHASKETA	9
NOLA DEFINITU GOENKALE?	11
GOIZEAN, ARRIBA!	13
TXINAURRI IKUSTEZINAK	15
FAMILIAREN SEKRETUAK	17
ZERBAIT ARRAROA ANTZEMAN?	19
INTZESTOAREN FALTAN	22
BETI IKUSLE BILA	24
AUDIENZIAREN MORRONTZA	26
PUBLIZITATEAREN ETENAK	28
AKTOREEN HARROBIA	30
ANTZERKIAREN LAGUNTZA	32
TOMAS, TXIMISTA ETA BESTE PERLAK	34
HIRU ENTSAIO ETA BARRURA	37
ZENBAT AZPEITIAK DAGO ARRALDEN?	39
EUSKARAREN DOHAINAK	40
ARRAKASTAREN GILTZA	42
GIDOILARIEN SUKALDEA. Harkaitz Cano	48
BOST, LAU, HIRU... GRABATZEN! Iñaki Beraetxe ...	51
ARRALDEKO BIZTANLE BAT. Agurtzane Intxaurreaga ..	54

AURKEZPENA

Badatoz aurtengo Antzerki Topaketak ere eta gure omenalditxo xumea prestatu egin behar. Ez da erraza askotan pertsonaia aukeratzea eta buruari buelta asko eman ondoren aurtengoan zerbait ezberdina otu zaigu.

Pertsonaia ez denez erraza aukeratzea pertsonai multzoa hartzea pentsatu dugu eta hori ere lan zaila izaki, aurtengoan guztiok ezagutzen dugun telesail batetan jarri dugu gure esfortzua, hain zuzen ere "Goenkale" telesailean.

Nork ez du ezagutzen telesail hau? Nork ez du noiz edo noiz atalen bat ikusi? Beno iruditzen zait galdera hauei erantzuterakoan gainera bakoitzak izango duela zeresana edo iritzia emana eta nik ere neure tartetxoa aprobetxatuko dut.

Telesail hau urte askotan izan dugu eta oraindik dugu gure etxeetan dugun laukitxoan, horrenbeste urte, horrenbeste pertsonai ze hemendik ateratako hainbat eta hainbat aktore eta aktorea ere arras ezagunak ditugularik. Zeresanik ez, azpeitiarrak izaki bertakoak ditugun hainbat antzezle pasatu direla bertatik bakoitza ongi arituz bere paperean.

Ez dut adierazi nahi euskal aktore guztiak pasatu direla bertatik baino bai kopuru handi eta esanguratsu bat eta honek adierazten du potentzial handia dugula gure herrialdeetan eta oso garrantzitsua dena, guzti hau egunero eta euskeraz. Egia da azkenean eta agian kulebroi itxura duela baina eguneroko bizitzako gertakariak dira eta noiz edo noiz nabarmenki identifikatuak sentitu garela pasarteren batekin pentsatzera iritxi gaitzke.

Azken finean eguneroko ogia bezala dugu gauero eta askotan nahi gabe ere ikustera bultzatzen gaitu zeren pertsonai aski ezagunak bilakatu dira gure etxeetan, hain ezagunak ze kalean ikusita ere beren izenak tele-saileko izenean bilakatu diren, hala nola Maria Luisa, Joxe Mari, Eusebio, Txapas, Pelos...

Baina beno garbi ikusten da baita ere egunero guk ikusten dugun honen atzean lan asko eta asko dagoela nahiz eta guk ez horrenbeste apreziatu edo ikusi, baina garbi dago atzeko kamera, makilaia, atrezzoa etab ez baleude ez genukela ikusiko.

Tituluak ardo ona bezala dio eta horrela da, urte asko daramatza, aspektu asko hobetzen saiatzen da eta egunen batean bukatzen denean faltan botako dugula iruditzen zait baina kontutan izan behar dugu ardo ona ere botelan dagoen bitartean ona dela baina amaitzen denean edandako gozamina soilik gelditzen zaigula.

Gehiago luzatu gabe iruditzen zait ondorengo lerroetan laburpen bat besterik ez dela egiten zeren hamar urtetako lana laburtzea oso zaila litzateke, Pako aski ondo arduratu da gauza esanguratsuenak guri azaltzen. Beraz nire partetik ardo ona bezala goza dezagun.

AITOR GORROTXATEGI LARRAÑAGA
KULTURA ZINEGOTZIA
AZPEITIKO UDALA

1 - MISTERIO? ZER MISTERIO?

Zuk Goenkale ikusten al duzu?

Goenkale? Oraindik segitzen al du horrek?

Nik gauero ikusten dut!

Nik ere bai. Baneukan gogoia berriro hasteko, hori kenduta txorakeria besterik ez da egoten telebistan!

Goenkale? Hori bai dela txorakeria, dena pijoak beteta dago eta!

Mikel eta Txapas majo askoak dira ba, eta batere pijoak ez!

Edozer gauza entzun liteke Goenkaleri buruz. Gauza asko entzun litezke. Urte asko daramatzalako, egunerokoa delako, hain geurea bilakatu delako, urtaroak iristen diren bezala udazkenarekin ere pantailan beti agertuko dela uste dugulako... Goenkale ez da edozer gauza. Gauza berezia da. Zahar jendea behingoz eta betirako euskarazko telebistara erakarri duen telesaila da. Zahar askok lehen ez zuten ondo ulertzen telebistako hizkuntza, orain zeinek kendu horiei Goenkale?

Euskaldun berriei ere asko lagundu eta laguntzen die, kalean berez entzun ezin duten euskara kopuru handia eskainiz, eta gainera euskara txukuna eta dotorea, erregistro ugarikoa.

Baina zaharren eta umeen kontua bakarrik al da?

Hogeitik berrogeira bitartekoek ez al dute ikusten? Ala ikusten dute baina ikusten dutenik ez dute aitortzen?

Zenbat azpeitiar aritu da bertan lanean?

Eta zergatik izan du halako arrakasta, hamar urte irautekoa?

Zenbat pertsonak egiten du lan bertan?

Zenbat kostatzen da?

Galdera asko dira, ondoko orrietan erantzuten joango garenak. Hasieran Goenkale fenomeno soziologikoa bihurtu zela aipatu zen. Urteak pasa ahala bere eragina, bere danbada gizartean leundu egin da, baina fenomeno historikoa bihurtzeko bidean dago. Espainia mailan telesailik zaharrena da dagoeneko. Baina zaharra izatearekin batera etengabe berrituz joan da. Konturatu al zarete zer nolako aldaketak izan dituen?

Euskara kolokial bat sustatzeko eta finkatzeko unean ere ezinbestekoa izan da bere eragina. Zeintzuk daude lorpen hauen guztien atzean?

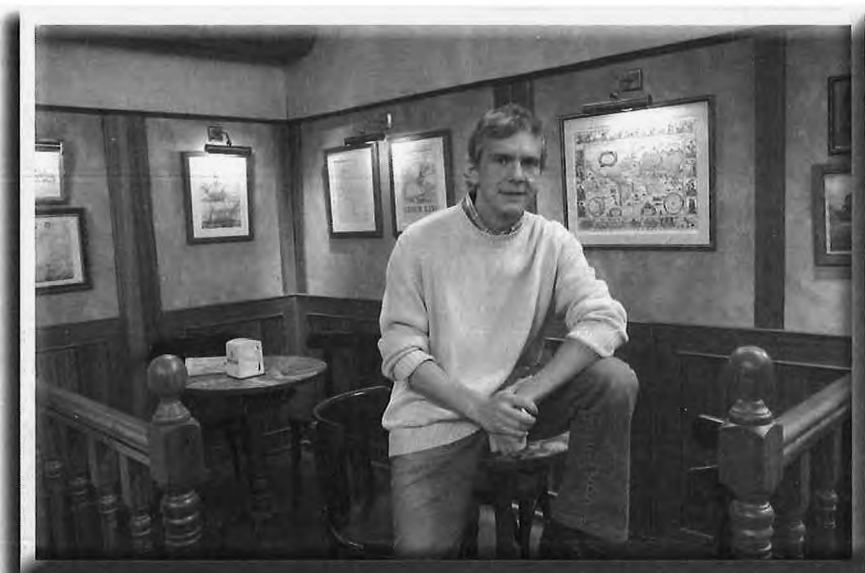
Ikus-entzuneko medioekin zerikusia duten lanbide askoren harrobia izan da Goenkale, eta ez aktoreena bakarrik: bertan trebatu eta eskarmentatu dira kamarak, argiztatzailleak, errealizatzailleak, gidoilariak, argumentistak, eta, ondorioz, gaur egun Espainia mailako telebistakate guztien artean teknikari eta aktore euskaldun hauek dira osperik handiena daukatenak, prestigiorik sakonena daukatenak, eta horietako asko kanpoan kontratatutak dira.

Goenkale ez dago 'Ba, kulebroi hori!' esanda bazterrean uzterik, inolaz ere. Bakoitzak bere erara nolabaiteko harremana izan du Goenkalerekin bere bizitzako uneren batean. Badira hamahiru urteko umeak bizitza guztian ezagutu dutenak; badira urte batzuetan engantxatu zirenak eta gero urrundu; badira gaisoaldi batean ikusten hasi eta lotu zirenak; badira bere gurasoengana afaltzera joan eta haiekin ikusten dutenak...

Nere kasua hori izan da. Telebistazalea batere ez izaki, hasierako urteetan ez nion jaramon handirik egiten; banuen bestela ere zeregina franko neure lanetan. Baina poliki-poliki, gurasoen etxera afaltzera joaten nintzen gauetan haiekin ikusten hasi nintzen. Ama rau desageritzen zen sukaldetik Goenkale hasi orduko, eta publizitatearen tartean itzultzen zen niri kafea egitera. Bizpahiru astetan agertzen ez banintzen, berak nire berri galdetu ordez nik galdetzen nion ea zer gertatu

zen halako istorioarekin, halako pertsonaiarekin, haren negozioekin eta bestearen bahiketarekin. Azkenean, konturatzerako, Goenkale nere bizitzako zati bilakatua zen, edo hobeto esanda: gurasoen eta nere arteko harremanaren gai bat.

Eta hau esanda, ez naiz lotsatzen: ez dut uste telebista ikusteak, neurrian bada, inor tontotzen duenik, berez tontoa ez bada behintzat.

Alex Ezkurdia, Goenkaleko zuzendaria. Berak dauka azken hitza.

*Ane Antoñanzas, produkziokoa.
Irribarre eginez bakoitza bere lanean
jartzen du.*

*Itziar Zebereio, produktorea.
Ordutegia errespetatzea eta errespe-
taraztea da bere lana.*

2 - BIZITZAREN ETA FIKZIOAREN NAHASKETA

Goenkale jendeak sinestu egiten du. Goitik beheraino. Hori da, beste askoren artean, programa honen ezaugarrietako bat. Lortzen oso zaila den gauza. Denok dakigu pertsonaia horiek aktoreak direla, telebistako irudiez aparte euren bizitza daukatenak, zerikusirik gabea antzeztzen duten pertsonaiaren bizitzarekin. Halere, gure baitan bada bat-bateko erresorte bat, telesailak hezi duena denboraren poderioz, Goenkaleko norbait ikusi eta bere pertsonaiaren izenaz deitzera garamatzana. Leonor Leonor da, eta ez Ainhoa Aierbe, Agustin Agustin da, eta ez Mañu Elizondo, Margari Margari da eta ez... Nork daki Margarik nola duen bataio izena?

Margari Maite Bastos deitzen da. Orion jaio zen eta Zarautzen bizi da. Liburudenda bat dauka bertan. Hantxe egiten du lana berak, Goenkale ari ez denean. Jendearekin tratu handia dauka. Eta jendeak halako gauzak esaten dizkio: 'Zu etxekoa zaitugu, Margari', edo 'Zu familiakoa zaitugu', edo 'Egunero zuen zain egoten gara'. Alabaina, berak egunkari batean kontatu zuenez, jendea protesta egitera ere etortzen zaio liburudendara. Noiz? Ba futbol partiduren bat dela, edo beste aitzakiren bat dela eta Goenkale eteten duten egunetan. Batzuetan Goenkaleko atala amaitzen ari dela azpian agertzen da abisua: 'Goenkaleren hurrengo atala ostiralean izango da'. Jendearen amorrazioa holakoetan. Ba jendea kejaka joaten zaio liburudendara Maiteri, Margariri, protesta bizian, bere alferkeria balitz bezala egun hartan pantailan ez agertzea.

Jendeak sinestu? Bai horixe, baita umeek ere. Behin Lazkaora joan ziren grabatzera. Isaias zebilen orduan puri-purian, eta berarekin zen grabazioa. Han zegoen, inguruan, ume txiki bat bere amarekin. Umea, lotsati, amari belaunetik helduta, haren babesean. Bukatu zuen Isaiasek grabazioa eta autora joan zen. Orduan umea korrika hurbildu zitzaion,

esateko: 'Isaias, kabroia!'. Gogoan baduzue, Isaias maltzurra zen, enpresari likits eta bihotzgabea, Imanoli emaztea kendu ziona, Maria Luisari mahastiak...Ziztu bizian alde egin zuen mukizuak, eta Joserra Fachado harrituta geratu zen, moztuta.

Egoera latza izan zen Mattin ume txikia bahitu zutenekoa. Asteak eta asteak haren berririk gabe. Ertzainak, etxekoak, herrikoak, denak haren bila. Ba Gernikako emakume bat azkarragoa izan zen. Miramonera deitu zuen urduri eta presaka, albistea ahoan gorde ezinda: Berak ikusia zuen Mattin txikia Gernikan, eta ez behin bakarrik. Egunero ikusten zuen bere etxe aurreko lorategian jolasean, eta mesedez Goenkaleko ertzainei abisatzeko azkar, bila joan zitezela. Mattin, izan ere, Anuska Lasa aktorearen semea da, eta Anuska Lasa Gernikan bizi da. Arratsaldetan umezain ibiltzen zen neskak eramaten zuen parkera jolaserara. Baina emakume hari ez okurritu Goenkaleko ertzainak gezurretakoak direnik, Mattinen bahiketa gezurretakoa zen bezala.

Hau lortzea ez da erraza. Sinesgarritasuna lortzea oso zaila da. Hasi zaitezte gezur handi bat kontatzen norbaiti, laster antzemango dizue. Telesail bat horixe da, gezur handi bat. Sinesgarri egin behar den gezur handi bat. Eta sinesgarri izateko, gugandik oso hurbil egon behar du, gure bizitza bezalakoa izan behar du pertsonaien bizitzak ere. Haien erreakzioak geureak bezalakoak izan behar dute.

Eta horretarako hiru tresna daude funtsezkoak: aktoreen lana, aktoreen hizkera, eta dauzkaten arazoen benetakotasuna. Eta hiru osagarri horien ondoan, beste osagarri txiki asko.

3 - NOLA DEFINITU GOENKALE?

Goenkale 1994ko urriaren 3an hasi zen. Ideia Galestik ekarri zuten, egunero, astean bost egunetan emango zuten foiletoiaren ideia, herri txiki baten bizitza agertuko zuena bertako pertsonaia arrunten bitartez. Beraz, ez da, kulebroiak bezala, Venezuelatik inportatua. Gainera, kulebroiak familiarrak izaten dira, haien arteko liskarrak, amodio, gorroto eta bekaitzak agertzeko. Kulebroiak gure artean izen txarra dauka, zerbait kutrea da.

Goenkale herri baten ispilua da, Arralderena, inon ez dagoen herri bat, herri imaginario bat. Arralde Miramonen dago, Donostiako estudioetan. Beste zati bat Orion dago, kanpoko irudiak agertzen dituen. Ospitala, berriz, poliklinika da. Eta beste irudi asko Euskal Herriko leku ezberdinetakoak dira: Donostiako kaleak, Bilbo, Gaztelugatxe, Iparraldea... horrekin ere ikusleen identifikazioa bilatzen dute.

Goenkale egunero grabatzen dute, egunean atal bat. Lau egunetan Miramonen, eta egun batean Orion kanpo-irudiak. Ehun lagun baino gehiago ari da lanean Goenkaleko atal bakoitza aurrera ateratzeko. Hamabi gidoilari daude, batzutan hamasei ere egon direlarik. Horietako batzuk argumentistak dira, gertatu diren arazoek korapiloak asmatzen dituztenak. Besteak elkarrizketatzaileak, pertsonaien arteko esaldiak idazten dituztenak. Gero gidoi-bateratzaileak daude, euskara zaintzen dutenak...

Platoan lanean ari diren teknikoak 35 dira. Aktoreak ere, astero agertzen direnak, 35 inguru, baina 50 bat dauzkate urte osoan, batzuek 'erreterban' egoten baitira. Horiez aparte figuranteak, alegia, protagonistak hizketan ari direnan tabernan zeozer hartzen ikusten dugun jendea, edo kalean pasatzen, edo farmaziatik irteten.

Bataz beste 100.000 lagunek ikusten dute Goenkale egunero, hau da, ikusleen %13a edo. Bere ikusle marka ere badauka Goenkalek. 2001eko urtarrilaren 4ean lortu zuen: 138.000 ikusle izan zituen egun hartan. Gaia

Mattinen bahiketa zen. Ikerketen arabera, euskara ez dakien jendeak ere ikusten du telesaila, 10.000 lagunek edo. Horietako asko ikasten ari direlako, eta beste askok, berriz, hizkuntzarekin harremana izateko ikusten omen dute, belarrria egiteko, gero umea ikastolatik etortzen denean zerbait behintzat ulertu ahal izateko.

Nor dago makina handi honen atzean: ETB eta Pausoka produktora. Produktore ejekutiboa Iñaki Eizmendi da. Gidoilarien koordinatzailea Maite Duque. Argumentoak sortu eta euskararen gainbegiratzailea Anjel Lertxundi idazlea. Zuzendaria Alex Ezkurdia. Produkzio laguntzailea, grabazioa dagoenean jende hori guztia koordinatzen duena, Ane Antoñanzas. Itziar Zeberio da beste produktore bat.

Goenkaleren atal bakoitza 30.000 euro inguru kostatzen da, hau da, bost edo sei milioi pezeta. Hori egunero. Halere, Espainiako beste telesail batzuekin alderatuz ez da ezer: 'Medico de Familia' 60 milioi pezeta kostatzen da, 'Código fuegio' 80, eta 'Cuéntame' 90.

Europako telesailik zaharrenetakoa bihurtu da gure Goenkale. Gutxi dira hori baino zaharragoak: 'Coronation Street' dago zaharrena, Ingalaterran, 37 urte daramatzana; 'Emmerdale' izenekoak 26 daramatza, eta 'Neighbours' delakoak 13. Eta haien atzetik, laster, Goenkale. Hori estimatu beharra daukagu; euskaldunok, geure txikitasunean, ezin dugu bazterrera utzi halako historia egin duen telesail bat. Geure ezaugarri bat gehiago bihurtu da Goenkale, gure kultura audiobisualaren emaitza bikain bat, esportagarria, edo erakusgarria, behintzat.

Nola definitu Goenkale? Euskaldunak entretenitzen dituen fikziozko telesial bat dela esango nuke, geuk egina, geure nortasunarekin eta geure klabeekin.

4 - GOIZEAN, ARRIBA!

Hainbeste lan egiteko goizean goiz jaiki beharra dago. Zortziak laurden gutxitan hasten da grabazioa Miramonen, eta arratsaldeko hirurak laurden gutxitan amaitu. Hamiketan, ordu erdiko atsedenaldea egiten dute. Beraz, lehenengo sekuentziak grabatu behar dituzten aktoreak goizeko zazpiak laurden gutxitarako Miramonen egon behar dute, makilatzeko eta entsaiatzeko. Entsaioan zain edukitzen dute euskara zuzentzailea, Juan Mari Arzallus edo Ritxi Lizartza, eta aktore zuzendaria ere bai, Miren Gojenola. Gero platora doaz. Platoan sekuentzia bat grabatzen ari diren bitartean, beste aktore batzuek hurrengo sekuentziak entsaiatzen ari dira, makilatzen, denak gupil batean sartuta, bakoitza bere ordutegiarekin eta bere lanarekin.

Gupil hau biraka jartzen duen pertsona Ane Antoñanzas da. Donostiarra, hiru urte daramatza Goenkale. Abuztuaren erdialdean hasi ziren lanean. Ordurako hamar gidoi zeuzkaten, martxan jartzeko. Atal bakoitzak 13 sekuentzia inguru dauzka, baina iaz berrikuntza bat jarri zuten martxan: sekuentzia batzuk moztu, eta bi edo hiru zati egin da eman, hiru minutuko elkarrizketa bestela luze egiten delako.

Aktore jendea ezagututa, ea jendea txintxo etortzen den goizetan galdetu diot. 'Bai, saiatzen dira, oso inportantea da lehen orduko puntualitatea. Lehenengo orduan atzeratzen badira platoan zain dauzkaten 35 teknikoak geratuta daude, eta hau oso industria garestia da, hemen minutua oso garesti ateratzen da. Denborarekin obsesiboak gara'.

Denboraren obsesio hori esplikatzeke eskatu diot. 'Nere lana dena koordinatzea da, ordutegiak, figuranteak, jantzietan zerbait falta bada, momentu bakoitzean denak eta dena bere lekuan egotea, gidoiak irakurri eta sekuentzia bakoitzean zein figurante kopuru dagoen... Guk egunero kapitulu bat aurrera atera behar dugu, bost minutuko atzerapenak esan nahi du azkenean sekuentzia bat grabatu gabe uztea, ezin

dugu huts egiterik onartu, horregatik bezperan beti errepasatzen dugu grabazio eguna, aktoreekin konprobatzen dugu hainbat gauza, errealizadorearekin lotzen dugu dena, ordutegia errespetatu eta errespetarazi. Erlojuaren kontra gabilitza egunero´.

Zein arazo sortu litezke ba grabazio batean? ´Astebeteko prebisioa-
rekin lan egiten dugun arren, beti sor litezke arazoak. Jende asko dago
koordinatu beharra, eta bakoitzak bere erritmoa dauka. Goizeko zaz-
pietan hemen egon behar zuen aktoreak deitzen dizu esanez gaixo
dagoela. Egun horretan bost sekuentzia dauzka, eta bera gabe ezin dira
egin. Orduan beste bati deitu behar diozu presaka, eta haren mekaue-
kak entzun ondoren ba grabazioa antolatu. Edo kanpoan grabatu behar
duzunean baimenak hamar egunetako aurrerapenarekin eskatu behar
dira. Halere, gure lana, eromena izanda ere, polita da, kreatiboa da´.

Zer gertatzen da ordua gainera etorri eta ez badira sekuentzia guz-
tiak grabatu? ´Bi aukera daude. Eguneke 23 sekuentzia horiek graba-
tzeko beti kontrarreloj ibiltzen gara, baina hala ere zuzendaritza taldea
saiatzen da hori ahalik eta kalitate gehienarekin ateratzen. Gaizki goa-
zenean denboraz, bi aukera daude: nola edo hala egin, ez guk nahi
dugun bezain ondo, eta bestela kendu. Kontuan hartu behar da sekuen-
tziaren garrantzia, hau da, informazio garrantzitsu bat ematen duen edo
ez, edo rellenokoa den, eta zein aktore diren. Orain ume bat daukagu,
eta ez dugu umea beste egun batean ekarriko, eskola galduko lukeela-
ko. Hala ere, Alex, zuzendaria, ez da gauzak korrika eta presaka nola
edo hala aurrera ateratzearen aldekoa´.

5 - TXINAURRI IKUSTEZINAK

Telesail baten aurpegia, irudia, itxura aktoreek eskaintzen dute, baina atzean gaztelu erraldoi baten moduko eraiketa bat dago. Aktoreek esaten duten hitz bakoitza aurrez idatzia, errepasatua eta txukundua dago. Gidoilarien lana funtsezkoa da. Goenkalen Euskal Herriko idazlerik onenak ibili dira elkarrizketak idazten: Anjel Lertxundi, Felipe Juaristi, Arantxa Iturbe, Andoni Egaña, Harkaitz Cano, Juan Kruz Igerabide eta beste asko. Barka biezadate baina alor guztietako partehartzaile guztien izenak jartzerik ez dago.

Dena 'Biblia' batetik sortzen da. Alabaina, telebistako biblia ez da elizako biblia. Telebistako biblia arduradunek prestatzen duten totxo bat da, liburukote bat. Urtero berritzen da. Bertan kontatzen da programak nondik nora jo behar duen, urte guztian gertatuko dena, gutxi-gora behera, eta gehienbat lehenengo hiru hilabeteetan. Istorioak definituta daude, zein pertsonaia agertuko diren, pertsonaia berriak nolakoak diren, haien iragana zein izan den, bizitzan zer ilusioa daukaten, haien nortasuna nolakoa den, haien arteko harremanen sarea zein izango den. Biblia Pausokak ETBri erakutsi beharra dauka.

Biblia oinarritzat hartuta asteroko argumentua garatzen da, istorio nagusiari beste adar txiki batzuk ezartzen zaizkiolarik. Gero eskaleta-tratamentua egiten da, hau da, aste bateko bost atalak beren sekuentzietan. Ondoren elkarrizketak egiten dira sekuentzia horietan. Anjel Lertxundi da elkarrizketa egileen koordinatzailea, eta gero Aintzane Intxaurreagak gainbegiratzen ditu testuak aktoreengana iritsi baino lehen. Astelehenero argumentistak biltzen dira asteeko eskaleta egiteko, eta hori elkarrizketa egileei bidaltzen zaie. Argumentistek hurrengo asteeko istorietan jartzen dute burua besteak elkarrizketak idazten ari

diren bitartean. Maite Duque gidoilari taldean dabil Goenkaleren sorreratik, eta gaur egun horren koordinatzailea da Pedro Fuentesekin batera.

Ane Antoñanzasek dioenez, 'gidoia proposamen bat da, oinarri bat, egia esan filtro dexente pasatzen ditu eta nahiko hurbiltzen da aktore bakoitzaren izaerara, hizketa modura, testua karakterizatuta dago. Aktoreek kasillero bat daukate gure bulegoen kanpoan, eta astelehenean han sartzen diogu bakoitzari aste osorako lana. Beraiek sinatu egiten dute, jaso dutela, eta hori guretzat segurtasun bat da'.

Dena dago mekanika baten barruan antolatua, baina horrek ez du esan nahi lana ilusiorik gabe, indarrrik gabe, funtzionarioen moduan egiten dutenik. Platoko argiak pizten direnean jendea airean jartzen da, barrua bor-borrear.

Aktoreak atsedenal dian, Miramoneko kafetegian indarrak berritzen.

6 - FAMILIAREN SEKRETUAK

Ane Antoñanzasek aitortzen duenez, 'Goenkaleren sekretu bat da familia sentimendua dagoela hemen, eta familia sentimendu hori talde teknikoak dauka, eta neurri handi batean beraiek ateratzen dute aurrera Goenkale, eta ez dira hainbeste baloratzen. Atzean dagoen jendeak egiten duen lana ikaragarria da, egunero erlojuaren kontra dabilta, oso jende jatorra da, denetarako prest daude beti. Meritu erdia beraiena da'.

Alex Ezkurdia zuzendariak bederatzi urte daramatza Goenkalen, azken bostak zuzendari gisa, eta berak ere aipatzen du talde teknikoaren garrantzia. 'Goenkale nahiko mekanikoa da, baina horren barruan inprebisto asko egoten dira. Lortu dugu ETBren mentalitatean gauza bat sartzea, eta da ekipo finko bat behar dugula lana egiteko, ezin dugu teknikoak aldatzen ibili guk daramagun abiadarekin. Ikasturte hasieran beti gaizki ibiltzen gara martxa hartu arte, baina behin hartuz gero ondo joaten dira gauzak, bakoitzak badaki automatikoki zer egin behar duen, ez dago egunero esplikatzeko ibili beharrik. Gure grabaketa zazpi ordutakoa da, ordu erdiko atsedena kenduta, beraz sei ordu eta erdi geratzen zaizkigu, denbora gutxi. Kanpoko telebistetatik eta etortzen direnean harrituta geratzen dira guk zein denbora gutxian grabatzen dugun ikusirik. Orduan, teknikoek nola badakiten euren lana zein den, saiatzen gara gauzak hobeto egiten, ezberdin egiten, beti berritzen, ukitu berriak sortzen irudietan. Oinarria menderatzeak gero abantaila hori ematen du'.

Anek aipatu du lehenago aktoreek kasilleroak dauzkatela. Ea esku-titzik jasotzen duten jakin nahi izan dut. 'Bai, bai, beti jaso izan dituzte. Azalean, adibidez, Leonor, Goenkale, Miramon, Donostia jartzen dute, eta iristen dira'. Zein ote da gutun gehien jasotzen dituen? 'Maria Luisa beharbada, hasieratik dago eta, Leonor ere karismatikoa

da, pertsonaia garrantzitsua, Xanti ere bai, oso gutxitan ateratzen da baina Xanti da herri guztietan dagoen tontoa eta jendeari asko gustatzen zaio. Gazteek ere asko jasotzen dituzte, neskek denetatik, nongoak diren galdetuz, zer ikasten duten, oso guapak daudela... Tximistari ere denetik iristen zaio, gazteek idazten diote eta gero amonek ere bai, ea noiz formaldu behar duen, ea noiz txintxotuko den´.

Iaz, gainera, ikusleekin harremana estutu nahi izan dute Goenkalekoek, eta horretarako web orri bat jarri zuten interneten. Atal ezberdinak dauzka web orriak, eta horietako bat ´Galdeiozu´ deituriko atala da. Hilero aktore ezberdin bat dago, eta ikusleek galderak bidaltzen dizkiote eta hark erantzun egiten ditu. Arrakasta izan du orriak, eta gaur egun esan liteke emailak gehiago jasotzen direla Arralden, esku-titzak baino.

Halere, zertxobait aldentzen ari gara grabazio arazoetatik. Zentra gaitezen. Goenkale zaharra da, bai. Aurten sartu da hamargarren urtean. Arrazoi asko daude bere arrakasta esplikatzeko. Baina horietako bat, oso garrantzitsua, honako hau da: zaharra izanik ere, beti-betikoa ematen duelarik ere, asko berritu da Goenkale alor guztietan: dekoratuetan, pertsonaietan, grabaketa tratamenduetan, hasierako musika, sekuentzien iraupena...

Antzeman al diozue zertan aldatu den Goenkale urteotan? Zer egoten zarete ba, lo, sofán eserita?

7 - ZERBAIT ARRAROA ANTZEMAN?

Hasieran Goenkale laburragoa zen, ez dakit gogoratuko duzuen.

Aktoreak geldoago zeuden, gutxiago mugitzen ziren. Esaldiak estatikoki botatzen zituzten.

Planoak itxiagoak ziren, bularretik gorakoak asko. Zergatik? Ba akatsen bat baldin bazegoen grabazioan, akats horretatik aurrera baka-rik errepikatzeke, eta ez sekuentzia osoa.

Sekuentziak ere luzeagoak ziren. Kulebroiaren planteamentua eta itxura zeukan bere oinarrian.

Orain nolakoa da Goenkale?

Alexek dioenez, ´teknikoki irudiaren kalitatea asko igo da, aktoreen alde-
tik ere euren lana asko hobetu da, eta errealizazio aldetik asko aldatu da´.

Orain aktoreak gehiago mugitzen dira, akzio gehiago daukate, tomak zabalagoak dira, leku gehiago hartzen dute, eta oinez dabiltzala, edo batetik bestera hitz eginez ari dira. Zergatik? Batetik testuak laburtu egin zaizkielako. Eta bestetik kamara gehiago dagoelako grabatzen: lau guztira. Orduan batek pertsonaia bat hartzen du, besteak kontraplanoa, besteak plano orrokorra, horrela ikuspuntu guztiak hartu arte.

Hasierako dekoraturik ere bat bera ez dago. Denak aldatu dira, eta berriak sortzen joan dira. Boga tabernak, esaterako, izan ditu hiru edo lau aldaketa.

Aktoreak ere hasieran zirenak oso gutxi geratzen dira: Maite Bastos, Pedro Otaegi, Iñaki Beraetxe, Kontxu Odriozola eta beste bakarren bat. Kalkulatzen guztira, figuranteak kontuan izanda, 2.000 aktore igaro direla Goenkaletik.

Sekuentzien zatiketa sistema ere garrantzitsua izan da. Iaz hasi ziren aproba hori egiten, eta bizkortu egin da telesailaren erritmoa: hiru minutuko elkarriketa bi zatitan ematen dute, tartean beste sekuentzia bat sartuz. Jendeak ez du galtzen elkarriketaren haria, eta entreteniga-
rriagoa zaio ikustea.

Kanpo irudiak ere ugaritu egin dira urteotan. Goenkale sortu eta hirugarren urtean Orion grabatzen hasi ziren kanpoko irudiak, platoan garatzen zen argumentuari lagungarri ziren irudiak. Gaur egun egun asteen egun bat ematen dute Orion.

Orioko irteerak aparte, beste kanpo-sekuentzia batzuk egiten hasi ziren duela bi urte, tartean gaueko irudiak. ENG deitzen den ekipo bat hartu, eta gaur egun asteen bitan grabatzen dituzte kanpo irudiak. Batzuetan jakin-mina ere sortzen dute grabazio hauek. 2002. Urtean auto istripu larri bat izan zuten Gazikak eta Xabierrek. Istripua Zarauzko goiko kanpinerako bidean grabatu zuten. Grabazioa arratsaldeko zortzietan hasi zen eta goizeko lauretan amaitu. Gainera dena koordinatu behar zen Zarauzko udaltzaingoarekin eta Ertzaintzarekin. Espezialista bat kontratatu zuten auto barruan joateko: Goritz Garmendia gabiriarra. Ziztu bizian joan behar zuen eta esku-balaztari eman bat-batean. Donostiatik ere etorri zen jendea istripu hau ikustera, bere gustuko aktoreak gertutik ikustera. Gero autoa irauli zuten, eta hurrengo eszena zen Xabier barrutik ateratzen ikustea. Horren ondoren DYAKo anbulantzian sartu eta eraman zuten.

Kanpo irudi hauek zertarako? Ba telesailari arnasa emateko, freskura, nolabait, bere mugen barruan, filme baten itxura emateko. Arduradunek telesaila berritzeko eta hobetzeko daukaten etengabeko kezka eta eginahalaren ondorio dira gauza berri hauek guztiak.

Urtean behin, azken hiru denboraldietan, bidaia bat egin dute Goenkalekoek. Lehenengoa Eurodisneyra izan zen, Parisera. Bigarrena Benidormera, eta hirugarrena itsas-bidaia bat Mediterraneoan zehar. Bidaia horietara hogeita hamarren bat langile joaten dira, teknikari eta aktoreen artean, ordu asko grabatzen dituzte, bidaian gertatzen direnak gero telesailaren argumentuaren baitan txertatzeko.

Goenkaleko irudiei orain 'film-mode' deituriko tratamendu bat ematen diete. Gaur egun telesail guztiek erabiltzen duten sistema bat da. Goenkalek duela hiru urte lortu zuen hori. Tratamendu honek egiten duena da bideoaren gogortasuna kendu irudiei, bideoaren definizioa leundu, eta nolabait filme itxura eman. Izan ere, platoan kamara batzuk

erabiltzen dituzte, Orion beste batzuk eta kanpo edo gaueko irudietan ere beste batzuk, kalitate ezberdina dakartenak. 'Film-mode' tramentuak homogeneizatu egiten ditu hiru kamara ezberdinekin lortutako irudiak, batasuna ematen die.

Alex zuzendariari galdetu diot ea ikusleek antzematen ote dituzten aldaketa hauek. 'Beharbada ez. Orain, zerbait arraroa antzemango diote, hori seguru, ez dute zer den definitzen jakingo, baina uste dut antzemango dutela zerbait modernoagoa edo. Nik uste beste itxura bat emango diotela'.

Zer gehiago? Duela bi urte hasierako sintonia aldatu zitzaion. Gogoan duzue? Lehengoa hasten zen: 'Ez dakigu Goenkalen, Lasa anaiak, liskarturik daude...' Oraingoa, aldiz: 'Leihotik begira plazaren erdira...'

Kareta ere, hasierako irudiak, lan egiten dutenen izenekin datozenak, urtero berritzen dute.

Dena da berria Goenkalen, eta dena zaharra aldi berean. Beti igoa-la dirudi, baina aztertuz gero beti ezberdina agertzen badaki Goenkalek. Hori da bere lorpena.

Kontrol gela. Aireportu batean gaudela dirudi.

8 - INTZESTOAREN FALTAN

Hamargarren urtea hasi du aurten Goenkalek. Urte honen bukaeran 1993. atalera iritsiko da. Bizitzan, pertsonen arteko harremanetan diren gai guztiak Goenkalek ukitu dituela esan ohi da. Jendeak esan ere egi-ten die bertako gidoilarietara, ea nondik ateratzen duten imajinazioa istorio berriak irudikatzeko. Behin kazetari batek galdetu zion Alex Ezkurdia zuzendariari: 'Noiz bukatu behar duzue Goenkale?'. Eta Ezkurdiak, zorrotz: 'Hik noiz itxi behar duk hire egunkaria?'

Amodioa, gorrotoa, bekaitza, anaien arteko xextrak, homosexualak, negozio zikinak, droga salmenta, dibortzioak, herentziak, mutil zaharrak, bortxaketak, hilketak, lapurretak, mirariak, akats judizialak eta garaian garaiko eta puri-purian egon diren beste mila istorio landu ditu Goenkalek. Txiste moduan, esaten da intzestoa dela agertu ez den gai bakarra.

Polemikak ere bizi zan ditu Goenkalek, eta gutxien espero zuten gaiarekin, gainera: haragiarekin. Izan ere, Euskal Herrian janariaren arazoa arazo nazional bilaka liteke.

Gogoan baldin baduzue, duela lau urte edo Margari eta Saturren iloba bat haragia jateagatik hil zen. Behi hura, nonbait, antibiotikoekin sendatua zegoen, eta mutil honek alergia zion antibiotikoei. Ba hori ikusi zutenean, Euskal Herriko harakin guztiak labanak zorrotzen hasi ziren. Protesta asko iritsi zen Goenkalera, idatziz, telefonoz deituz. Iñaki Perurena, harrijasotzailea eta Goenkaleko aktorea harakina da; ba mehatxatu eta dena egin zuten Iñaki beste harakin batzuek. Noraino iritsi zen gauza: Nekazaritza Saileko kargudunen batek deitu egin zuen Goenkalera eta istorioa leundu egin behar izan zuten gidoilarietara. Atera diren gai guztiak aterata ere, Goenkaleko polemikarik handiena haragiagatik izan zen.

Halere, gai asko jorratuagatik, bada bat inoiz agertu ez dena Goenkale: politika. Alex Ezkurdiak dio: 'Lema bakarra daukagu:

politikarik ez. Ez da lema idatzi bat, baina hasieratik hala pentsatu zen. Arraldek alkaterik ez dauka. Uste dugu jendea aspertuta dagoela bere egunerokotasunean horrekin, eta gero fikzioan ere berriro hori ikustea... Kuriosoa da. Tarteka kanpotik bisitan datozen produktoreek eta galdetzen dute, baina nola ez duela politikaren gaia ikutzen? Kritikak izan ditugu, ez dugula egungo Euskal Herria isladatzen, baina ezin dugu sartu horretan, jendea oso saturatuta dagoela uste dut. Gu normaltasun bat erakusten saiatzen gara, herri lasai bat. Gainera, hau ez da jendeak normalean komentatzen duen gauza bat. Jendea nahiko lioekin dago, gero telesail batean berriro lio gehiago sartzeko´.

Zentzu honetan, ABC egunkarian kritika bat egin zioten Goenkaleri, pertsonaia espainolik ez dagoelako. Bakoitzak berea ikusten du hemen.

Goenkaleren beste apustu bat, batzuetan arrakasta izan duena, zera izan da: Euskal Herriko pertsona ezagunak agertzea, bai euren lanean edota bestela pertsonaia bat antzezten. Bertan agertu dira Mañukorta bertsolaria, Sebastian Lizaso, Ramon Labaien politikoa, Juan Mari Irigoien idazlea eta beste asko. Ezkurdiak dioenez, 'Mañukortak oso ondo funtzionatu du. Perurena, berriz, etorri eta gelditu egin zen. Oso aktore ona bihurtu da, oso azkarra baita. Ikasi egin du asko. Goñi pilotaria ere atera genuen kapitulu batean, baina hurrena zita jarri genion bi edo hiru aldiz eta ez zen gehiago agertu. Jendeak asko eskertzen du jende ezaguna sartzea´.

Azken aldian agertu den beste talde sozial bat euskaldun berriena izan da, hika ez dakien jendea. Euskaldun berriaren figura agertu nahi zuten Goenkalen, gaurko euskal gizartearen ezaugarri bat bezala.

9 - BETI IKUSLE BILA

‘ETB apuesta sobre seguro’. Tenporada hastera doanean holako titularrak irakurtzen dira egunkarietan Goenkaleri buruz. Halaxe ohitu gara urtetik urtera ikusten, non iruditzen zaigun berez sortzen dela eta lortutako ikusleak mantenduko dituela urtetik urtera. Ba ez. Etengabeko lana eta azterketa dago telesailaren atzean. Etengabeko egokitze-lan bat.

Adibidez, urteak dituen data seinالاتuak aprobetxatzen dituzte ikuslearen hurbiltasuna lortzeko. Santa Ageda dela? Goenkalen ospatu egingo dute, eta kantuan ibili herrian zehar, tabernetan zehar. Gabon gaua dela? Ba Maria Luisa ikusiko dugu sendiartearekin afaltzen eta ‘Hator Hator’ kantatzen. Kontzertuak eskaintzen dituzte, ezkontzak ospatu, afariak. Itziar Zeberio produktoreak hala dio: ‘Kanpotik ez da antzematen, baina gu etengabe gabilta bilerak egiten, istorioak aztertzen, bizpahiru hilabeteren buruan aldatu egiten ditugu bost edo sei aktore, ez haserretu garelako, jendeari zerbait berria emateko baizik. Jendeak esaten du: ba, Goenkalekoak hasi dira aurten ere. Ja audientzia bat badaukagula eta gu hona fitxatzera gatzela uste dute. Ez da horrela. Orain pisua bilatzen ari dira gazteak. Hori izan liteke bi asteko istorioa, baina behin pisuan jartzen direnean, hor gauza inportanteak gertatzen badira, ba hiru hilabeteko istorioa bilakatuko da, edo urte guzti-koa beharbada. Gu beti ari gara gauza horiek aztertzen, asmatu nahian. Istripu bat egin behar bada, ahalik eta txukunen egiten saiatzen gara. Bazkari bat grabatu behar dela, ba ez goaz beti hemen ondoko jatetxe batera, leku ezberdinak bilatzen ditugu, jokua emango dutenak’.

Goenkalek bolada onak izan ditu, baina txarrak ere bai. Zailena zortzigarren urtea izan zen. Audientzia asko jaitsi zen eta halako ‘efektu-kolpeak’ egiten hasi ziren, asko inprobisatuz. Gogoan du aro hori Agurtzane Intxaurreagak: ‘Inprobisatzea okerreana da audientzia txarren aurrean. Urte hartan Gaizka eta Ane hasi ziren gaizki eramaten, aita Mattin bahitu zuen, horrek oso ondo lotuta egon behar du, gero kontua zen Anek Gaizka

hil zuela gau batean... Gauza horiek batzuetan fantasmada kutsua hartzen dute, gero hori garatzeko eta jendeari sinesgarri egiteko arazo latzak sortzen baitira. Aldaketak esan nahi du 30 gidoi, aurretik pentsatuak zeudenak, onartuak, idatzita zeudenak, aldatu behar direla'.

Zortzigarren urte hori oso tragikoa izan zen argumentu aldetik, eta gidoilari eta zuzendari taldeak urte berrirako hori aldatzea erabaki zuen, komedia kutsua ematea gehiago, arazo arruntagoak sartuz, pertsonen arteko eguneroko harremanak gehiago landuz, umorea nabarmenduz, hitz batean, tragedia kutsu hura arindu nahi izan zioten. Hala idatzi zuen Goretti Aldalurrek Deian, urte horren ezaugarriarik nabarmenena aipatuz: Euxebio edo Margariren gora-beherak ikusita, edo Kaxkurrioren irteerekin gozatzen du jendeak Goenkale ikustean. Egun osoa pasa eta gero, tragediarik ez dugu behar gehiago petraltzeko eta gero eta ezbehar gehiago agertzen dira hemen. Ez doa oso bide onetik. Sesioa da nagusi. Baliteke norbaitek esatea gure gizartearen isla dela ere. Ez dut uste'.

Pausokakoek hitzok irakurri balituzte bezala, Goenkale komedia bihurtu zuten.

Platoaren atzekaldea dena kablez josita dago.

10 - AUDIENTZIAREN MORRONTZA

Gaur egun telebistako programa guztietan dakite zenbat ikusle dau den minutuoro, segunduoro. Goenkalekoek badakite zenbatek ikusi zuten telesaila atzo, eta baita ere hamarrak eta bostean zenbat zeuden begira, edo hamarrak eta hogeian. Beraz, neurtu dezakete zein pertsonaiekin jendeak zapping egiten duen, edo zein istorioekin dagoen ikusle gehiago, eta zeinekin ikusleak beste kate batera joaten diren.

Hori audiometroaren bidez lortzen da. Berrehun pasa audiometro dituzte banatuak telebistakoek beste hainbat etxetan. Hortik neurtzen dute etxe horietan ikusten dutena, eta gero portzentaia ateratzen dute. Beraz, gutxi-gora beherakoa da neurketa.

Beste neurgailu bat 'eusko-share' deiturikoa da, aurrekoaren antzekoa, baina erabat familia euskaldunetan dagoena. Momentuz ETBk Gipuzkoa, Bizkaia eta Araba bakarrik kontrolatzen ditu. Ez dauka Nafarroako eta Iparraldeko daturik. Goenkale gehienbat Gipuzkoan ikusten da. Bizkaian gutxiago, han ere grabazioak egiten eta pertsonai batzuek bizkaiera hitz egiten jarri dituzten arren. Araban, aldiz, ia-ia testimoniala omen da ikusle kopurua.

Goenkaleren inguruan leienda asko daude. Horietako batek dio zaharrek eta umeek bakarrik ikusten dutela. Hor bada urte multzo bat, 20tik 35era doana, telebista munduan 'Target' deitzen dutena, eta adin horretako ikusleak ere bereganatzen saiatzen dira Goenkalekoak, baina zailagoa da.

Itziar Zeberioek badauka honentzako esplikazio bat: 'Gertatzen dena da Goenkalek prestigioa galdu duela jendeak aitortzeko ikusten duela, kulebroietara engantxatuta egotea ez delako prestigiozko gauza. Baina jendeak ikusi egiten ditu TVE1ean arratsaldeetan botatzen dituzten kulebroiak. TVE2ko dokumentalak, aldiz, oso gutxi ikusten dira, datuak hor dauzkagu, baina prestigiozkoa da esatea baietz, dokumentalak ikusten dituzula. Gure datuek adierazten dute familia osoak ikusten duela Goenkale, gazteek ere bai, ze kalean niri gertatzen zait, esa-

ten didate ´aurten gimnasioa eta dena jarri duzue, nik ez dut ikusten, baino zapping egiten tokatu zitzaidan´.

Goenkalek daramatzen urteekin badirudi erraza izango duela ikusleak bereganatzea, aurreko urteetatik datozkionak automatikoki ikusiko dutela berririo hasten denean. Itziarrek ezetz dio: ´Ez da erraza, ez pentsa. Lortu behar duzu gaueko hamarretan jendea eseritzea eta dauden aukera guztien artean zurea aukeratzea. Orain, kopuru minimo bat bada-go Goenkale ikusten duena gauza guztien aurretik, igoal 50.000 pertsona izango dira, baina besteek, futbol partidua baldin badago hura ikusiko dute, edo bada jendea ´Cuéntame´ dagoenean Goenkale ikusten ez duena, edo ´Gran Hermano´ dagoenean hori ikusten duena eta beste egunetan Goenkale. Irailean parrila berriak hasten direnean jendeak bere aukera egiten du, guk eguneroko emisioa daukagu, baina beste kateek ere euren apusturik hoberenak ordu horretan egiten dituzte´.

Ordu horrek badu izen bat telebistako hizkuntza berezian: ´Prime-time´ deitzen da, jendeak telebista gehien ikusten duen ordua, afaldu ondoren. Telebista kate guztiek euren inbertsiorik handienak prime-time horretan egiten dituzte. Audientzia oso garrantzitsua da. Bestela programek ez dute antenan jarraitzen. Horrek sortzen du borroka bat, nolabaiteko morrontza bat. Honela dio Alex Ezkurdiak: ´Zuk pentsa dezakezu istorio bat polita dela, baina gero audientzia aldetik behar bada ez du funtzionatzen, eta moztu egin behar duzu. Horregatik, normalean istorioak pentsatzen ditugu epe motxerako. Gero, funtzionatzen badu luzatu egiten dugu, eta funtzionatzen ez badu moztu. Aldez aurretik ezin da kalkulatu gustatuko den ala ez´.

Audientziak beste morrontza bat ere badakar: publizitatearena. Ikusleen arabera sartzen dute enpresek publizitatea telebistan. Sar dezagun guk ere autoen propaganda. Bada esaldi bat Iñaki Eizmendik, Goenkaleko produktore nagusiak, esaten duena, Goenkale Espainiako beste telesailekin alderatuz: ´Gu diesela gara, eta besteak Ferrariak. Gu egunez egun goaz geure martxan, poliki-poliki baina aurrera, besteek asteen behingo gauza potenteak egiten dituzten bitartean´.

Irudi polita, dieselezko auto mantso baina segurua, Ferrari ikusgarri eta zaratatsuen ondoan.

11 - PUBLIZITATEAREN ETENAK

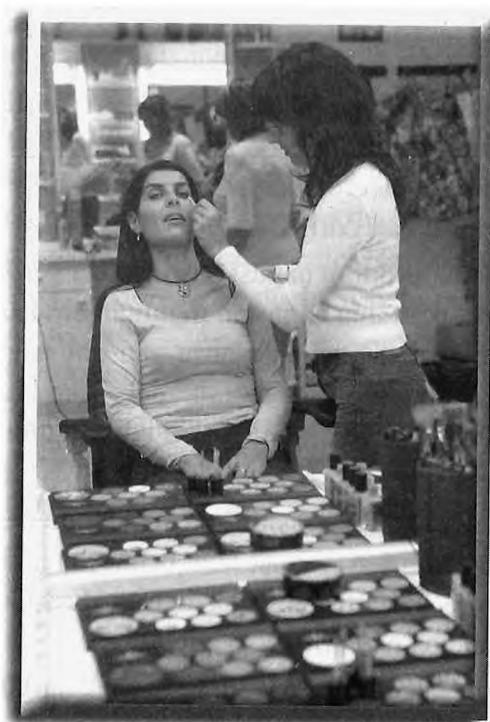
Goenkalek publizitate eten handi bat izaten du hasi eta berehala. Hau kaltegarria ez ote den galdetu nion Itziar Zeberiori; kaltegarria ikuslearentzat, noski, denok baitakigu publizitatea dirua dela. Dudarik gabe eten egiten du argumentua. Ordubete baino laburragoa den programa bat, jendeak komunera joan gabe agoanta dezakeena, ba hor tartean publizitatea sartzea programaren erritmoa haustea da. Baina publizitateak ordaintzen du programa bat ikusten den heinean. Alegia, programa batean publizitate asko egoteak esan nahi du audientzia ona daukala. Gainera, programa barruan baldin badoa gehiago ikusten da publizitate hori, programaren hasieran edo bukaeran jarrita baino. Hori ere neurtua edukitzen dute publizitatea jarri dutenek audiometroaren bitartez´.

Baina publizitatea ez da beti zuzenean ematen. Konturatuko zineten Arraldetar guztiek, lehen El Diario Vasco irakurtzen zutela, eta orain Gara. Konturatuko zineten egunkarien kioskoan Gara besterik ez dagoela. Ez dago Deiarik, ez Berriarik, ez El Paisik... barkatu, publizitatea sartzan ari naiz liburuan, eta gainera debalde, hori da txarrena. Goenkalen marka asko iragartzen da, baina istorioaren barruan kokatuta daude marka horiek, edariak direla, jatekoak, garraio enpresak, gimnasiorako tresnak, denetik.

Beste publizitate mota bat ETBk Poliklinikarekin daukan akordioa da. Goenkale ikusten duen edadeko askori entzunda dakit ospitaleko istorioak ez zaizkiela batere gustatzen. Eta horixe galdetu nion Itziarri, zergatik hainbeste ospital agertzen den Goenkalen, beti baitago norbait gaisorik, larri, koman, sikiatrikoan, zaurituta. Itziarrek dio: ´Ospitaleko irudi gehienak Poliklinikan hartuak daude, eta bakar batzuek platoan. ETBk akordio bat egin zuen Poliklinikarekin zentzu honetan. Orain, iruditzen zait ospitala bizitzaren islada bat dela, eta funtzionatzen duen zerbait da. Ospitalak beti galdera baten aurrean jartzen zaitu: onik aterako al da, edo ez... Joku hori planteatzen du.

Beste publizitate mota bat urteroko bidaiarena da. Pausokak bidaia ajentzia batekin hitzarmena egiten du hara edo hona joateko, eta bide batez telesailean bidaia horren publizitate zeharkakoa ikusiko dugu. Liburu hau idazteko orduan negoziaketan ari dira, ea datorren udaberrian nora egingo duten bidaia Arraldeko biztanle batzuek.

Zenbat eta gehiago jakin, orduan eta ozenago entzuten nuen neure baitan galdera bat, Alex Ezkurdiari egin niona: Zein neurritan sentitzen duzu Goenkale zeure gauza bat bezala?. 'Gorrotzko eta amodiozko erlazio bat da, zeurea balitz bezala defendatzen duzu, eta ez nik bakarririk, taldeko guztiek ere hala egiten dute, batzutan saturatuta bukatzen badugu ere'.

"Leonor" makilatzen.

12 - AKTOREEN HARROBIA

Platoaren atzean dagoen mundua benetan erakargarria eta interesgarria da, baina telesail baten aurpegia aktoreak izaten dira. Osagarri guztiek ondo funtzionatu behar dute arrakasta izateko, baina esango nuke aktoreen lana dela, beste guztien gainetik, garrantzitsuena. Eta baita delikatuena ere. Zer egin aktore batek hanka hautsi badu asteburuan? Zer egin asteburuan eskiatzera joan eta aurpegia erreta dakarren aktorearekin? Hau gertatu izan da Goenkalen. Itziar Zeberriok du erantzuna: 'Hori makilajearekin ezin da konpondu, orduan gidoilarietara deitu izan diegu sekuentziak aldatzeko, eta holakoetan beti ondo erantzun dute gidoilariak. Hanka haustea ere geratu da, eta orduan pertsonaia horren eszenak denak eserita egin behar izan ditugu. Momentu gogorrak pasa izan ditugu. Hemen lana ez da bukatzen ordua iristen denean, lana bukatzen duzunean baizik. Holako gauzak gertatzen direnean mundu guztiarentzat da eromena, baina Goenkalen badago arazoei aurre egiteko espiritu bat, zorionez'.

Goenkalen badaude aktore nagusi batzuek, eta gero beste mordo bat sekundarioak direnak, trama nagusien inguruan biraka ibiltzen direnak. Hasieran Lasatar anaiei arteko liskarra zen gai nagusia, baina gero zabaltzen joan da, eta gaur egun 'korala' dela esan liteke. Urte guztian dabilten aktoreak 50 bat edo dira. Astero ikusten ditugunak 35.

Aktoreak aurkitzea arazo handi bat bihurtu da Goenkalerentzat. Euskal Herria txikia da, gainera euskara menderatu behar dute, eta gainera inoiz Goenkalen irten gabeak izan behar dute. Denak esaterik ez dago, baina aktore ezagun gehienak agertu dira Goenkalen uneren batean, lan sakonagoa edo arinagoa egiten.

Castinga ezinbesteko bidea da aktore berriak aurkitzeko. Harrobiak etengabe funtzionatu behar du, urtetik urtera aurpegi berriak eskainiz, eta bide asko daude horretarako.

Baina nola funtzionatzen du casting batek? Normalean Pausokakoek Euskal Aktoreen Batasunera bidaltzen dute behar dituzten aktoreen eskaerak, perfilak, alegia. Pausoka berak ere sortua du Aktore Eskola bat duela bi urte. Donostian dauka egoitza. Bertan telebistan telesailak egitera zuzenduak dauden ikastaroak ematen dira, gidoi ikastaroak ere bai, aurkezle ikastaroak, denetik. Itziar Gomez da bertako zuzendaria. Bi elkarte horien artean kurrikulumak, telefonoak ematen dizkiote elkarri. Gero herrietan dauden antzerki eskoletako zuzendariekin ere harremanetan egoten dira, edo institutuetan egon ohi diren antzerki tailerretako arduradunekin.

Castingeko eguna iristen da azkenik. Bertan daude aktore zuzendaria, telesailaren zuzendaria eta produktorako norbait. Horien aurrean aktoreak bere lana erakutsi beharko du, eta haiek erabakiko dute balio duen ala ez. Alex Ezkurdiak casting asko ikusi ditu: 'Nik uste aktore aukeraketan asko asmatu dugula. Orain, batzuetan aktoreak ematen du perfil ezberdin bat, igual agertzen du joera komiko bat guk espero ez genuena, eta orduan gidoia aldatu egiten dugu joera hori indartzeko. Edo audientziek erakutsi dute trama batek ez duela funtzionatu, eta beharbada izan liteke aktoreak ez duelako bere pertsonaia sinesgarri egin'.

Aktoreena bai dela mundu aparte bat. Horretaz Agurtzane Intxaurreagarekin hitz egin dugu. Goenkaleren hasieran bera aktore izateko castingera aurkeztu zen, eta aktore zuzendari izatea proposatu zioten. Zortzi urtetan bete du lan hori, gaur egun gidoigintzan baldin badabil ere.

13 - ANTZERKIAREN LAGUNTZA

Agurtzane Intxaurragak oso ondo ezagutzen du antzerkiaren mundua. HIKA taldean dabil bera. Antzerki obra bat prestatzeak badauka bere prozesua, hilabete askotako lana, baina telebistan di-da batean egin behar da lana. Eta aktoreak, gero eta gehiago, antzerkitik pasa gabe iristen dira telebistara, batzuetan milaka aurkezten diren makro-castingen bitartez. Agurtzanek dionez, 'Nik beti aldarrikatuko dut antzerkiak ematen dizuna. Telebista oso ezberdina da, lehen planoak daude, askotan begiak mugituta nahikoa duzu zerbait adierazteko. Guk harrobi handia sortu dugu hemen, ze telebista guztietan egiten dira gero eta casting gehiago, milaka lagun daude telebistako aktore izateko amorratzen, hau munduko ofiziorik errazena balitz bezala. Milaka horietatik seguru daudela hogeia oso onak, baina aktore horiek konturatu behar dute gero landu egin behar dutela, ahotsa landu, gorputza landu, interpretazioa. Plato batean baldin bazaude egunero zortzi ordutan, edo ikasten duzu aktore izaten edo bigarren hilabetean hiltzen zaituzte. Guk ematen diegu aktoreei marjen hori, ikasteko, eboluzionatzeko'.

Dena den, antzerkia da interpretazioaren oinarria. Lehen jendea antzerkian hasten zen gehienetan, gaur egun zuzenean telebistara doazen bezala. Agurtzanek garbi dauka: 'Antzerkitik pasa zintezke zinera edo telebistara, eta moldatuko zara, baina alderantzizkoa, adibidez telebistatik antzerkira pasatzea, hori latza da'.

Figuranteekin ere izaten dituzte arazoak, alegia, tabernan zeozer hartzen dauden anonimo horiekin. 'Gelan zurekin daudenean ondo, horiek izaten dira ba antzerki tailerretako jendea eta horrela, hasi berriak gehienak. Baina gero platoan sartzen direnean, bat-batean hainbeste kamara eta argi ikusten dutenean haien inguruan, urduri jartzten dira. Nik ikusi ditut figuranteak izerdi patsetan'.

Halere, antzerkitik pasa gabeko aktore bikainik 'deskubritu' dute Goenkalen. Mikel edo Tximas, esate baterako, hau da, Iñaki Beraetxe. Iñaki ez zettorren antzerkitik, bera bikoizlea zen, baina ikusi da berebiziko aktorea dela, bera ere konturatu da, eta orain antzerki ikastaroetan apuntatu da lan egiteko, eboluzionatu egin du urte hauetan'.

Beste kasu berezi bat Leonorrena izan zen, Goenkaleko kubatar horrena, hau da, Ainhoa Aierberena. Entzun Agurtzaneri: 'Nik Orfeoiko kantu eskolan ezagutu nuen Ainhoa, musikal bat egin genuen, eta han justu kubanarena egiten zuen. Gero Iñaki Eizmendik deitu zidan, Goenkalen kubana bat behar zutela esanez. Esan nion baneukala pertsona egokia, baina une hartan Ainhoa Madrilén zegoen. Iñakik ea konbentzitzen nuen etortzeko. Ekaina zen, eta deitu nion Ainhoari, kasting bat prestatu behar genuela, eta etorri zen. Egon ginen nere etxean bizpahiru arratsalde Kuban filmatu edo girotutako pelikula batzuek ikusten, azentoa praktikatzen, esaldi batzuk, testu bat prestatu nion eta eszena bat entsaiatu genuen. Iñakik ikusi zuenean harrituta geratu zen. Hurrengo urtean Iparragirre saria eman zioten, 'mejor actriz revelación'.

Ainhoa, edo Leonor kubatarra ez denik pentsatzea zaila egiten da, Intxaurrondon jaioa baldin bada ere. Orain, haren azentoa kubatarra ote benetan? 'Nik ez dakit -dio Agurtzanek-, kubanoek igual esango dute ez dela. Gero gertatzen da bere azentoak ere eboluzionatu egin duela, alegia, hemen bizitzen ohitu balitz bezala, hemengo azentura jarri da gehiago, gaztelerazko esaldiak ere murriztu egin ditu. Orain emozionatzen denean bakarrik sartzen ditu gaztelerazko esaldiak'.

14 - TOMAS, TXIMISTA ETA BESTE PERLAK

Tomas postaria dugu beste bat, postari baino aktore izateko boka-zioa agertu zuena. Tomas Goenkalen hasi zenean figurantea zen, Agurtzanek gogoratzen duenez. 'Tabernan egoten zen ezer esan gabe, baina atentzioa deitu zigun guri zeren bizpahiru alditan kointziditu zuen Leonorrekin, eta Tomasek oihu egiten zion, 'aupá Leonor' eta holakoak esanez, guk hori egiteko esan gabe, ez zegoen prestatuta. Hori bai, grazia handiarekin egiten zuen, eta ondo eginda zegoen, gu harritu egiten ginen, esanez, jo, tipo hau bada norbait. Eta esaten genuen berari papertxoren bat eman beharko geniokeela. Handik urte batzutara Eusebio jubilatuta egiten zen eta haren ordezkoa egiteko bera-rekin pentsatu genuen, eta ez genion castingik egin, ezagutzen genuen eta'.

Izan ere, kamara misterio bat da. Itxura fisikoak, aurpegi batek erakusten duenak zer esan handia dauka telebistan. Askotan horretan urterik gehienak daramatzatenek ere ez dakite zergatik den, baina bada jendea ondo ateratzen dena kamararen aurrean, eta bada jendea gaizki ateratzen dena. Argotean esaten den bezala, bada jendea kamarak maite egiten duena, eta beste jende bat gorrotatu egiten duena eta gaizki atera, barregarri, nazkagarri beharbada.

Eusebio da kamarak maite duenetako bat, bera pertsonalki ezagutu gabe ere irudi samurra eta gozoa eskaintzen duenetako bat. Pedro Otaegi jubilatuta zenean, Eusebiok ere jubilatuta nahi izan zuen, eta lanak izan zituzten konbentzitzen. Izan ere, bere bizitza errealean jubilatuta zenean telesaileko postari lanetik ere jubilatuta egin zen, eta aktore lanetik ere jubilatuta nahi izan zuen, fikzioa eta bizitza uztartuz, eta utzi egin nahi zuen Goenkale. Konbentzitu egin behar izan zuten jarraitzeko, jubilatuaeren paperean, eta hala darrai.

Beste bat, berezi-berezia, Tximistaren aukeraketa izan zen. Agurtzanek kontatuko digu: 'Tximistari castinga nik egin nion. Datozen aktoreekin entsaiatzen dugu testu bat, eta gero hori telesailen-ko zuzendariaren aurrean egiten du aktoreak. Iker Galartzak, Tomasek, Tolosan bere kuadrila dauka, eta hark ekarri zuen Tximista, bera tolosarra da, eta normalean hizketan totalka egiten du, grazi handia egin zigun, Alex Ezkurdiari ere bai, makarra tipoa ematen zuen, eta gainera totalka, asko gustatu zitzaigun, agertu ziren hogeietatik ez genuen zalantzarik izan. Hartu genuen, hasi ginen gero grabazioak egiten eta, zer gertatuko? Grabazioetan ez duela totalka egiten, testua buruz baldin badaki dena jarraian botatzen du eta disimulatu egiten du. Gu harrituta. Alexek nahiago zuen totalka egitea, baina Tximistak zioen ez zuen gixajo itxurarik eman nahi, eta errespetatu egin behar izan genuen'.

Aktoreen bilaketa etengabea da. Agurtzanek badu lagun bat Taller de Artes Escénicas delakoan, eta urtero galdetzen dio ea ikasleen artean ba al dagoen Goenkalerako moduko norbait. Ikasturte bukaeran antzerki emanaldiak egiten dituzte leku askotan, eta Agurtzane haiek ikustera joaten da. Gerta liteke norbait asko gustatzea, baina gero joan berarengana eta euskeraz ez dakiela ohartzea. 'Euskara arazo handia da, bai. Euskara ondo egin behar dute aktoreek, bestela, ondo ez badakite, testua igual ikasiko dute buruz, baina gero, aktuatzerakoan, antzeman egiten da hizkuntzaren pendiente daudela'.

Gertatu zaio Agurtzaneri aktore bezala interesgarria izan litekeen norbait ikustea, baina gero hori bera beste telesail batean ikustea. Izan ere, berak dioen bezala, 'denok gabilta aktore bila'. Badirudi etorkizuna duen ofizioa bilakatu dela telebistako aktore izatea.

Baina aktore profesionalek zer diote? Telebistak ez ote ditu gehiegi markatzen, enkasillatzen? Ezetz uste du Agurtzanek. 'Alderantziz

ere gertatzen da, hau da, telebistak interesa pizten du aktore horrekiko. Jendeak dio 'Goenkaleko ez dakit nor dago gaur antzerkian', eta ikus-tera doaz. Guri antzerki produktorak beti esaten digu, kontratatzeko kartela daukan norbait. Ikusleak erakartzen dituzte. Begira '5 hombres.com' obrarekin zer gertatu den, Espainiako telebistetan asko ateratzen diren aktoreek egiten duten obra bat da, eta arrakasta handia izan du. Orain, gertatu litekeena da jendea antzerkira doala pentsatuz Leonor ikusiko duela, eta Ainhoa Aierbe beste paper batean ikustea, eta txaskoa hartzea. Baina orohar, antzerki produktoreek nahiago dute aktorea ezaguna izatea, ona izatea baino'.

Ilea apaintzen.

15 - HIRU ENTSAIO ETA BARRURA

Aktoreek hiru entsaio egiten dituzte grabatu aurretik. Testua etxetik ikasita ekartzen dute, gehienetan behintzat. Miramonera iritsi eta entsaio gelan aktore zuzendariarekin lehendabiziko irakurketa egiten dute, testua ondo dakitela baieztatzeko. Gero aktore zuzendariak eszena nola ikusten duen eta zer landu behar duten esaten die. Piska bat matxakatu, alegia. Hogei minutu dauzkate horretarako. Aurretik karakterizatu egin dira, hau da, euren arropak jantzi, eta makilatu.

Ondoren ´ensayo de planta´ deitzen diotena dator. Hau platoan bertan egiten da, errealizataileekin koordinatzeko sekuentzia osoa. Hirugarren entsaioa bertan egiten da, baina kamarekin. Eta hurrengo pausoa grabaketa da.

Zenbat aldiz errepikatzen da sekuentzia bakoitza? Bataz beste bizpahiru aldiz edo. Batzuek lehenengoan ateratzen dira. Beste batzuek ataskatu egiten dira eta agian bost, sei edo zazpi aldiz errepikatu beharra egoten da. Errepikapenak ere ez dira hasieratik egiten, baizik eta hanka sartu duten unetik aurrera, posible baldin bada behintzat. Platoan, esan dugu, lau kamara daude; Orion beste lau.

Sekuentzia guztiak ez dira berdinak, ordea, garrantzia aldetik. Agurtzane Intxaurragak adibide bat jartzen du: ´Ez da igual eszena bat kafea hartzen egitea, bi edo hiru pertsonaia hizketan lasai ari direla hontaz eta hartaz, edota une batean norbaitek Maria Luisari Xabier semea hil zaiola esan behar dion momentua. Hori oso ondo egin behar duzu sinesgarri gertatzeko, ikuslea hunkitzeko, horregatik eszena horrek entsaio eta errepikapen gehiago izan ditzake kafearenak baino. Maria Luisaren eszena hori atal horretako gailurra izango da ziurrenik, ze atal bakoitzak bere ´pikoak´ dauzka, eta normalean bukaera aldera joaten da eszenarik gogorrena, hunkigarriena´.

Gidoiek gainean edukitzen duten azken eskua, aktoreengana iritsi aurretik, Agurtzanerena da. Elkarrizketa idazleak bost dira, ez dute

elkarren berririk, bakoitzak bere etxean idazten ditu. Orduan, gerta liteke batek esan duena bestearen elkarrizketan ukatzea, beraz Agurtzanek bateratu egiten ditu, mezuak koordinatu. Agurtzanek berak ere etxetik egiten du lan, baina gertatu zaio parkean egon bere umee-kin eta Pausokatik deitzea presakako aldaketak egin behar direla gidioletan, eszena bat aldatu behar delako, adibidez, eta Agurtzanek umeak hartu eta etxera joan behar izatea korrika.

Alabaina, aktoreek nola ikusten ote dute telebistan lana egite hori? Agurtzanek ondo uste du: 'Telebistak badauka erakargarritasun bat, telebistan aterako zarela esatea halako ohore bat da. Goenkale oso fami-liarra da, gure etxeetan presentzia handia daukana. Aktoreak gogotsu hasten dira Goenkalen. Orain, zortzi edo hamar urte daramatzatenek ja ofizio bat bezala hartuko dute, inongo lanetan ezin da mantendu lehen-dabiziko eguneko ilusioa. Istorio polit bat tokatzen bazaizu, horrek aktorea asko engantxatzen du. Aktore batzuk badauzkagu alor komikoa lantzeko, baina besteak asko aldatu ditugu urteotan, pasa dira oso gaiz-toak izatetik onak izatera, eta hori aktore batentzat erakargarria da, erronka bat da bere ahalmena demostratzeko. Nik uste aktoreek denek nahiko luketela Goenkalen edo beste serie batean lan egin'.

Gero aktoreek kalean baieztatzen dute euren lanak sortu duen iden-tifikazioa, jendeak sinestu duen edo ez euren lana, jendeak beren bizi-tzaren zati bihurtu dituen ala ez.

Benidormera joan zirenean, ikusgarria omen zen hango jubilatut euskaldunen harrera Goenkaleko aktoreei, batez ere Don Luis apaiza-ri. Benetan apaiza dela uste zuten, eta amonak han hasten zitzaion hiz-ketan eta aholku eske. Hondartzan grabatzen ari zirela, beste amona bat etorri eta Maria Luisari bainujantzian diru-paper bat utzi omen zion, titi artean, 'urte askotarako, hau kafe batzuk hartzeko' esan ondo-ren. Begiratu eta bost mila pezetakoa zen. Parisen ere, grabatzen ari zirela euskaldun jendeak aktoreak ezagutu eta eskua ematera hurbil-tzen ziren, grabatzen ari zirela konturatu gabe eta lana behin baino gehiagotan eteten zutelarik.

16 - ZENBAT AZPEITIAK DAGO ARRALDEN?

Edo zenbat azpeitiak igaro da bertatik? Askok. Aktore lanetan, alegia, denbora luzean pertsonaia bat garatzen ibili direnak sei dira: Kontxu Odriozola 'Maria Luisa' ren paperean, Pedro Otaegi 'Eusebio' ri aurpegia jartzen, Alberto Berzal 'Mario' sasikumeak bizitza ematen, Josu Manterola yatean bizi zen 'Alberto' ren itxuran, Idoia Uranga 'Bea' pinporoxaren azalean, eta Iñaki Bergara 'Kaxkurrio', txikitero indomablea.

Horietaz aparte figurante moduan ere ibili dira hainbat: Boni Alegria, Jesusa, Pilar... telebistan ere ez dituzte denak gogoan. Hauek gutxiago atera ziren, tarteka-marteka esaldiren bat edo boteaz.

Bi arrazoi nagusi daude Azpeitian halako aktore harrobia eskaintzeko Goenkaleren plantillan, eta baita beste telesail, antzerki eta ikuskizun askotan ere: Batetik, euskara duen herria da, biztanle gehienek hitz egiten dutena, eta hitz egin nahi ez dutenek ere txikitatiki ederkiki ezagutzen dutena; bestetik, antzerki tradizio garrantzitsua egon da bertan urte askotan, XX. mende osoan bai behintzat. Antzerki herrikoia, tradizionala, amateurra, kostunbrista asko egin izan da Azpeitian. Gure guraso, aiton-amonak, eta haien aurrekoek ere antzerkia egiten zutela kontatu digute, eta duela gutxi arte 'Antxieta' taldearekin ikusi dugu tradizio horren berri.

Agurtzane Intxaurreaga aktore zuzendariak ezagutu ditu azpeitiak hauek, eta hona bere hitzetan haien ezaugarriak: 'Umorea egiten oso onak dira, nik behintzat haiekin barre asko egin izan dut, hika menderatzen dute, euskaldun zaharrak izanik erritmo ederrean hitz egiten dute, eta bestalde oso langileak dira. Atzerkia landuta daukatela ere antzematen zaie, euren herriko taldeetan. Hor Kontxu Odriozola bereiztuko nuke, hark antzerkia ikasi eta sakondu egin zuelako, profesional bihurtu arte. Besteak eskola zaharreko aktoreak direla esango nuke, herri antzerkitik datozenak, aktore onak, benetakoak'. Halere, bereiztu nahi ditu beste bi izen: 'Josu Manterola eta Alberto Berzal bereiztuko nituzke, horiek ez dira eskola zaharrekoak, horiek gehiago dira 'actores de método', beste ibilbide bat daukate, beste erreferentzia batzuk, beste eskola batetik datozenak. Horien antzerkigintza ezberdina da'.

17 - EUSKARAREN DOHAINAK

Goenkalen erabiltzen den euskarak ere badu bere garrantzia telesailak izan duen arrakastan. Jendeak ulertzeko orduan, ikusleek identifikazioa sentitzeko orduan, pertsonaia horiek gure herrietako ezagun batzuek bezalakoak direla konturatzeko orduan, ezinbestekoa da euskara 'naturala' erabiltzea. Nolakoa da Goenkaleko euskara? Herrikoia, samurra, zuzena, adierazkorra, gauzak esateko guk askotan erabilitako modua darabilena, ederki ulertzen den hizkuntza, inongo trabarik egiten ez duena. Sinplea; baina sinplea izate hau neke handiekin lortzen den zerbait da.

Euskara filtro askotatik pasatzen da pantailara iritsi aurretik. Euskararen ardura nagusia Anjel Lertxundi idazleak dauka. Gero, grabazioetan, beste bi arduradun daude: aktoreak entsaiatzen ari direlarik Ritxi Lizartzak gainbegiratzen ditu, eta platoan, grabazio unean ardura hori daukana Juan Mari Arzallus da. Zerbait gaizki esaten bada platoan, grabazioa moztu egiten du eta zuzendu.

Ahozko hizkuntzatik oso hurbil dabil Goenkaleko euskara, baina sintaxia, aditzak, deklinabideak eta batuan errespetatuz. Batua baita Arralden hitz egiten dena, baina hori bai, aktore bakoitzak bere jatorriaren arabera zertxobait moldatu egiten du: bizkaiera kutsua emango dio, edo Azpeiti inguruko azentoa, edo Goierriko musika... Ritxi Lizartzak prentsako elkarrizketa batean esan zuenez, 'Euskara gertukoa du saioak. Ez da eredu bat, baina bai zuzenekotasuna duena, eta bizia. Euskara batua izan arren, jendeak berea bezala ikusten du euskara hori, eta gertukoa sentitzen du. Hizkerak, hein handi batean, produktua gertuagoko sentitzen ere laguntzen du. Batuan hitz egin arren, Goenkaleko euskara Euskal Herriko herri eta hiri guztietan ulertzen da'.

Denek ulertze hori ez da dohain txikia. Izan ere, euskara erregistro ezberdinak darabiltzate gazteek edo zaharrek. Garai bateko baserri giroko metaforak galduxeak dira, euskara egokitu da egungo jerga ba-

tzuetara, askotan gazteleraren atzetik eta haren hitzak zuzenean edo esanahiak kopiatuz izan bada ere. Horrela, badira hizkera motak biztanleen zati batek bakarrik ulertzen edota bereganatzen dituenak. Tradizioaren hausketa latz bat gertatu da urteotan. Guraso zahar alfabetatu gabeek ez dute euren seme-alabek idazten duten euskara ulertzen. Beraz, lorpen ikaragarria da adin ezberdinetako jendeak, leku ezberdinetako biztanleek, hiriko nahiz herrietako ikusleek Goenkaleko euskara ulertzea, eta bat egitea erregistro berri horren aurrean.

Horrek, euskara, komunikaziorako balio duen hizkuntz bezala baloratzea eta indartzea ekarri du. Telebistaren munduan, beste alor askotan bezala, erreferente faltan badil euskara, eta espainola baino ez du izaten holakoetan jarrai-puntu. Itzulpenetik bizi izan da une askotan euskara, berez dituen esamolde, errefracu, asmakizun espresiboak bazterrean utzita. Hori berreskuratzen lan handia egin du Goenkaleko idazle eta begirale taldeak.

Hizkuntza da gauza bat belarrian leun sartu behar duena, sartzen ari dela entzulea batere konturatu gabe. Zerbait arraroa sumatzen badugu belarrian, orduan traba bihurtzen da, pertsonaiak maitatzen uzten ez diguna, haria jarraitzen lagatzen ez diguna. Eta hizkuntza hori zeurea dela sentitzen ez baduzu, zeuk erabiltzeko modukoa zeure lagunartean inongo lotsarik gabe, ba jai dago. Eta Goenkalek hori lortu du: ikusleak sentitzea hor entzuten duen hizkuntza eta berak darabilena berbera direla. Alde horretatik, inoiz ez dugu eskertuko merezi adina Goenkalek ekarri duen 'normaltasun' aire hori.

18 - ARRAKASTAREN GILTZA

Une honetara iritsita, Goenkaleren arrakastaren arrazoiak ezartzeko adina informazio eta iritzi badauzkagula uste dut. Arrakasta, alor guztietan, ez da normalki arrazoi bakar baten harian egoten, askoren maturan nahastuta baizik. Kontuan hartu behar da, bestalde, telebista medio berezia dela. Telebistan hasiera batean interesgarria iruditzen zaiguna, luzez iraunez gero eskastu bezala egiten zaigu, ohitu egiten gara, grisa bilakatzen da hasierako distira, eta azkenean halako betekada batekin amaitzen dugu. Hau programa askorekin gertatu da. 'Rifi-Rafe' hasieran interesgarria zen, Azpeitiko kaleetan kartelak jartzen zituzten intereseko gairen bat jorratzen zuen egunetan. Gero jendea builaka eta irainka ibili zen tertulia nazkagarri bat bihurtu zen. Cronicas Marcianas bera, hasieran ezagun batek baino gehiagok interesgarritzat zeukan, gerora bilakatu den zabor zikina heldu arte.

Goenkalek ere izan du bere lilura aldia, hasieran, eta interes galtze bat gerora, ikusleen adin zehatz baten aurrean behintzat. Urte askotako iraupenak kalte egiten dio programa bati. Ikusleek ezer berririk ez dakarren luzamendutzat daukate denbora programazioaren baitan. Irudipena daukate, hortik bizi direnentzako mesedegarri ez ote den, eta programarentzat kaltegarri. Hau askoren sentimendua da. Eta sailkapen horretara bota dute aspaldi Goenkale. Agian lehen gai sozialagoak lantzen zituelako, irratia, gazte kuadrilak, homosexualitatea, drogak (baina ikuspuntu deliktibotik aparte). Gero Goenkale dramoi astuna bilakatu zen urte batzuetan. Orain komedia bihurtu da, askotan oso argumentu infantilak dituelarik, karikaturatik gertu. Apaiza bera, gaur egun horrelako apaizik ez dago inon, herrian halako protagonismoa duen apaizik ez dago, zorionez.

Dena den, fikzioa sortzeko lantegi ikusgarria bilakatu da Goenkale, euskal labela daukan fikzioaren faktoria erraldoia, ondo engrasatua, esperientziaduna, lan-talde ezberdinentzat ikasketa eta praktika lekua, aurpegi berrien harrobia. Aparteko garrantzirik edo eraginik bilatzen

hasi gabe, bere horretan, eguneroko euskarazko fikzio entretenigarria lortzeko tresna moduan, Goenkale asmakuntza eta aurkikuntza handia dela uste dut, eta halatzat errespetatu beharko lukete euskaldun guztiek. Telebista ez da besterik: ez mundua aldatzeko tresna, ez jendea hezitzeko lekua, ez euskara salbatzeko plataforma, baina egunero gure begiak betetzen baditu, egunero denbora pasa duina euskaraz eskaintzen badigu, eta gure eguneroko bizitzaren nolabaiteko antza duten beste bizitza batzuk erakusten badizkigu, bere funtzioa ondo betea izango du, eta gure nolabaiteko onarpena ongi merezia.

Goenkaleren arrakasta bikoitza izan dela esango nuke: Hasierako lilura izan zen bere lehenengo arrakasta, eta iraupena izan du bigarren arrakasta. Bien artean alde handia dago, baina txanpon beraren bi aldeak izan litezke.

Zergatik izan zuen arrakasta, ordea? Dekalogo bat ezartzera ausartuko nintzateke:

1-Aktoreen lanagatik. Hasieran aktorerik ezagunenak hasi ziren lanean, ondoan ezezagunak zituztelarik. Esperientziaren eta amateur-tasunaren nahasketak funtzionatu egin zuen.

2-Sinesgarritasuna. Istorio arraroak eta surrealistikak alde batera utzita, eguneroko gaietara jo zuten, jendeak ulertzen zituenak.

3-Identifikazioa. Funtsezko osagarria, bai film batean, bai nobela batean, bai jendearentzat egiten den edozein disziplinan. Telebistan zure auzokoa bezalako norbait ikustea, kafea hartzen duzun tabernako nagusia bezalako bat, zure kuadrilakoa bezalako neska bat.. horrek ez dauka preziorik.

4-Errealitatearekiko lotura estua, egungo gaiak jorratuz, data bereziak errespetatuz, eguneroko telesaila izanik egun horretan gertatu direnen laburpena diruditen atalak egitea, bizitza beraren erritmoa ematen dio telesailari, eta horrek ere ez dauka preziorik.

5-Hizkuntza: bizia, egunerokoa, kolokiala, esaera zaharrekin osatua baina batuak ekarri dituen modernismoak txertatuta, azentu eta musika ezberdinak entzunez, gure herrietan hain ohikoa den gaztelerara pasatze hori gabe, hori zoragarria izan da euskaldunon belarri zigortuentzat.

6-Pertsonaien nortasun eta erregistro ugarien presentzia, maila sozial ezberdinetakoak, adin guztietakoak, onak, txarrak, bekaizkeriak jotakoak, umilak, harroak, ikusleei monotonian eroritzen laga ez diotenak.

7-Arazoak arazo, mundu zoriontsu bat erakusten du Goenkalek: jendea maitemintzen da, larrua jotzen du, bazkaldu egiten du, tortilla pintxoak jan, kalean dabil erosketak egiten, txakoliña edaten du, ez da hirietako presarik ageri, ez da zikinkeriarik ageri... afal ondoren liseriketa egiten asko laguntzen du horrek.

8-Dekoratuek hedatzen duten benetako itxura, eta haien ugaritasuna: jendeak sinesten du taberna taberna dela, kioskoa kioskoa dela, kalea kalea. Jendeak sinesten du Arralde existitzen dela, eta Ertzaintzaren kuartelak halakoxeak direla.

9-Goenkaleko protagonistak zurekin batera zahartzen ikusi dituzu; horrek lagun zahar bihurtzen ditu ikuslea eta aktorea.

10-Dekoratuak, pertsonaiak, giroa, dena berritzen joan da. Ez daude lo Goenkalekoak, ez daude funtzionarien konformismoan eroriak; borrokan ari dira, ikuslea bere eguneroko bizitzan borrokan ari den bezala, ingelesa ikasten, ordenagailuetan ikasten, lanpostuaren eskera berriei erantzuten. Ikusleak ulertu egiten ditu Goenkaleko pertsonaien buruhausteak, eta bere bihurtu.

Telebistaren garrantzia kulturalki oso ahula izan arren, iruditzen zait Goenkale gure telebistako lanik duinenetako bat bezala defendatu behar duela Euskal Herriak, bere literatura, margolaritza, eskultura, zinema, antzerkia, kantagintza eta beste edozein alor defendatzen duen bezala. Edo defendatu behar lukeen bezala.

Aktoreak egongelan, platora sartzeko deiaren zain.

Mirian eta Maialen eszena entsaiatzen.

Tximista eta Tomas eszena entsaiatzen.

Gelan entsaiatu dutena grabatzen hastera doa gazte laukotea.

GIDOILARIEN SUKALDEA

- *Harkaitz Cano* -

Denboraldiaren hasieran, Goenkaleko gidoilarien bilerek psikoanalisi sesioak ematen dute batzuetan. Luze joaten da urtea, eta lehen atalean pentsatzen hasi ere egin aurretik, 'biblia' esaten zaiona idatzi beharra dago. Biblia, -izenak ondo iradokitzen duen bezala- denboraldi guztian zehar telesailak izango dituen nondik norakoak biltzen dituen liburukotea da. Pertsonaia bakoitzak igo eta jaitsi beharko dituen Aubisque, Tourmalet, Mont Ventoux eta gainerakoen erradiografia bat, nolabait esatearren. Zein izango den pertsonaia bakoitzaren ibilbide bitala eta noren konpainian zeharkatuko duen etapa bakoitza, nor izango duen bidaide Croix de Fer edo gurutzbide horretan: nor ibiliko den bakarrik eta ihes eginda, nor tropelean, nor bikotearekin xaramelatuta, nor burua galduta. Nor izango den talde-buru. Zein izango den pertsonaia bakoitzak bere buruari urte horretan jarriko dion helburua edo erronka: Tourra, etapa bat, mendiko sailkapena... Pertsonaien arteko harremanak zehaztuko dituzten taulak egin eta urte guztiko trama nagusiak asmatzen dira, maitasunerako, umorerako, pentsarazteko eta intrigarako istorio ezberdinak harilkatuz eta idatziz, kolore eta tonu ezberdinentzat lekua utziz. Eta istorio horiek guztiak, taldean deliberatu eta mamitzen dira. Sarritan 'lagun bati' edo 'lagun baten lagunari' gertatutakoak kontatzen dizkiogu gidoilariak elkarri, hirugarren pertsonaren moztorroaren azpian norberarenak kontatuz. Hortik lehen aipatzen nuen psikoanalisiarena.

Gero, taldean mamitutako istorio horiek gidoilarien artean banatu eta, bileretan hitz egindakoaren arabera, norberak bere etxean idatziko du egokitu zaion 'nobelatxoa', bibliaren bere zatia. Pertsonaia eta dekoratu berriak ere egoten dira urtero, jakina, eta horien arima eta

nolakotasuna dibujatzea ere gidoilariari dagokio. Hori dena jasoko du bibliak, gidoilariantzat denboraldi guztian zehar 'liburu sakratu' izango den horrek. Biblia, telesailaren 'plan estrategikoa' ere bada: astez asteko 'planning' bat jasotzen baitu, istorioen garapena dosifikatu eta orekatzen saiatuko dena.

Behin biblia idatzita dagoelarik, asteka lan egiten da Goenkalean. Psikoanalistaren bilera astean behin egin eta gidoilarietako bat asteko nobela idazteaz arduratzen da, bibliari jarraituz, baina malgutasunez, istorioak ahal den neurrian aberastuz eta azken uneko aldaketak sartuz, jakina. Nobela handia nobelatxo laburragotan zatikatzen da, ondorioz. Aste horretako nobelatxo idatzita dagoenean, bost zatitan zatikatu behar da, zati bakoitza atal bat izango delarik. Honenbestez, bost tratamendu idazten dira: bost errezeta, nolabait esatearren. Errezeta horietan, sekuentzia bakoitza non kokatzen den, zein pertsonaiek parte hartzen duten, zenbat irauten duen eta ze tonutan garatu behar den zehazten da (umorezkoa, tristea, dramatikoa...). Errezeta horietako bakoitza elkarriketagile bati pasatzen zaio (asteko egun bakoitzeko elkarriketagile bat dago Goenkalean) eta honen lana izango da erreze-ta hori sukaldean egin eta pertsonaiak mugimenduan eta elkarrekin hizketan jartzea (gatz-ozpindu eta elkarrekin egosten, alegia... Edo, tira, batzuetan baita irakiten ere, sekuentzia nolakoa den arabera...). Atala prest dago platora eramateko. Platora eta paterera. Hortik aurrera, aktoreen lana izango da.

Askotarikoak izan dira Arralden gertatutako istorioak. Batzuk beste batzuk baino sinesgarriagoak. Mattin txikia, Aneren semea, desagertu zenean, adibidez, batek baino gehiagok deitu zuen Miramonera ume hori Gernikan gizon batekin ikusi zutela eta mesedez, Ertzantzaren ikerketak erratuta zeudela abisatu eta Gernikara azaltzeko eskatuz. Mattin, jakina, Anuska Lasa aktorearen senarrarekin ikusi zuten Gernikan, han bizi baita...

Ez naiz ni Goenkalen luze aritua. Bi denboralditan baino ez. Hasi nintzenean aholku hauxe eman zidaten, erdi bromatan eta erdi serio: kontuz zer idazten duzun, nor norekin korapilatzen duzun... Litekeena da eta, fikzioan gertatzen dena gero –eraldatuta bada ere- errealitate bihurtzea.

Buruan daukat beti hori. Eta ez gidoilaria profeta bat delako, ez: gidoilaria ez da Nostradamus, eta ezta, batzuetan esaten den bezala, aktoreekin xakean ari den jainko txikia ere. Nik, gehiago alderatuko nuke Taroteko kartak irakurtzen dituen sorginarekin. Ez da infaliblea. Baina batzuetan asmatu egiten du.

Gidoilaria sukaldari da egunez. Eta gauez, azti aprendiza.

BOST, LAU, HIRU... GRABATZEN!

- Iñaki Beraetxe -

‘Hogeita bira’ telebista lehiaketan lanean genbiltzan arratsalde batean deitu gintuzten, egitekoak ziren sugetzar baten kastiñera. Orain dela hamar urte; orduan ‘casting’ hitzak zer esan nahi zuen inork gutxik zekien... ez orain bezala!... Hamar urte zera!

Gelan sartu nintzen, urduri, eta estraduan zegoen eserlekuan eseri. Aurrez aurre Iñaki Eizmendi, Andu Lertxundi, argiak erdi ikustezin egiten zuen hain-

bat morroi, kameralaria, eta KAMERA! Bertsotan hasi behar bagenu bezala gaia jarri zuten: ‘Fabrikako jabeak kategorrian zaudela esan dizu’. Enpresariaren papera Anduk bete zuen eta bai ondo bete ere! Enpresari gupidagabe eta asmo txarrenekoenaren ahotik Anduk zera-bilzkien hitzak okatuko zirela iruditu zitzaidan.

Nire lehen inprobisaketa lana izan zen hura eta gaur egun oraindik dastatzen dut ‘gezur’ hura asmatuz eta antzeztuz sentitu nuen zirrara. Bizitza errealean ordura arte bizitako lan arazoek kezka, nerbioak eta malaostiak pertsonaia haren barruan jarri nituen eta nolabaiteko ‘egia’ ematen saiatu nintzen, nire kamera aurreko lehen antzespen hartan. Iñork ezer esan beharrik gabe konturatu nintzen arratsalde hartan kamera aurrean interpretatzea zer arraio zen.

Denbora gutxira jakin nuen zortzi kapitulo egiteko aukera eskaintzen zitzaidala. Lehen sekuentzia ez dut ahaztuko, sekula. Nire tripatan duda piloa zebilen atzera aurrera, izan ere, ni ordura arte bikoizten eta aurkezten ibilia nintzen, baina aktoretzan... Intrusismoaren itzala nera-

bilkien bueltaka, ikasitako aktore ordurako ospetsuak, nire aurrean ikusi nituenean.

BOST, LAU, HIRU... bost, lau, hiru eta nire bizitzan beste helburu bat sortu zen: aktore izatea! Zortea izan nuen urte osorako kontratatu nindutenean, eskola ezin hobea izan baitzen Joseba Gardeazabalek zuzendua.

Garai hartan nire pertsonaia 'Mikel'ek euskara batuan hitz egiten zuen, 'J' 'yota' ahoskatuz eta guzti! Telebistan, euskalkiak mintzatze-ko lotsaz ibili izan garela iruditzen zait. Jendearekin identifikazio handiagoa lortzen da nere ustez (astakeria handirik bota gabe, hori bai) bakoitzaren erara aritzen garenean. 'Basetxea'ko lehiakideak bezala, ze krixto!

Bada Mitxel Muruaren egoskortasunari esker eta naturaltasunaren mesedetan, gipuzkoartu egin nuen apur bat 'Mikel'en hizkera. Etxean ari banintz bezala, alde ederra!

Maitea izan dut hasera haseratik 'Mikel', baita putakume hutsa zela zirudienean ere. Zortea izan genuen biok halere, tramazaleek 'Tximas'entzat justifikazio modukoa sortu zutenean. Kalean lasaiago ibiltzen hasi nintzen/ginen!

Inork gutxik aurreikus zezakeen hasi aurretik jendearen harrera halakoa izango zenik. Ez horixe!

Lehenengo autografoa sinatu nuenean, beste gizarte batzuetan gertatzen diren jarrerren imitazio lotsagarri xamarra egiten ari ginela iruditu zitzaidan, bai sinadurazalea eta bai ni, baina urteak pasa ahala, nexka mutil irrifartsu eta lotsatien eskaeratxoak ulergarriago egiten zait. Amen kontua... hori beste kontu bat da!

Sugetzar erraldoi bihurtu zaigu garai bateko ametsa, eta erraldoia baita bertan lanean jardundako lan taldea ere. Farreak, algarak, malenkoniak, malkoak, denetarik izan da Miramongo kamerino eta despatxuetan... Baina trena ez da sekula gelditu!

Inguruko herrien lan baldintzetatik oso urrun, baina gure herrian lanean aritzeagatik, esker onez, ilusioz, eta gustoz aritzen den lan taldea da gurea, zinez aparte.

Elkarren arteko harremanetan ere izan da gazi-gozorik, baina gozotik gehiago mikatzetik baino. Nire bizitza pertsonalean behinik behin Goenkaleko lankide zonbaitek lagun minaren lekua bete du ene barruan, eta bete ez duenak (nire erruz izan bada behintzat) barka nazala.

Aktoreon mundu berezian, askotxoren artean, nabaritu izan dut halako kirats bat, Goenkaleri buruzko edozein gai aipatzerakan. 'Operación Triunfo'koen tankerako konplexu bat, izan, izan da gure lanean, denborak eta bakoitzaren gaitasunak pixkanaka hautsi duena. Normala ere bada, herri honetan ez baitirudi Goenkaletik kanpo euskaraz lan egitea posible denik. Iritsiko al dira behingoz t.v.moviak, luzemetraiak eta era guztietako serieak egiteko aukerak! Prestakuntza izanik, lan aukera egarri langabezian dagoen aktore eta teknikari askok, lasaitu ederra hartuko lukete/genuke. Telebistaren mundua oihan hutsa da, indartsuenaren legeak agintzen du; ondotxo daki hori gure ekoizle eragile den Iñaki Eizmendik, goizero audientziaren gora-beherei erreparatzen dienean.

Horregatik da bada, azpimarragarri gure Goenkale: oihan arrisku-tsuan, sekulako garapena lortu duelako umil-umil, bere arlo guztietan hobetzea eta mantentzea lortu duelako, eta batez ere, telebista aparailuak eraldatu egin duelako, era sineskaitzean, etxe askotan aspaldidanik sustraituta zegoen 'AFARI LEGEA'.

'Kaben la india! Isilik eta txintxo! Oa! hasikoa ta GOENKALE!', ohikatu zuen ordura arte telebistan futbola eta pelota partiduak besterik ikusi ez zituen aitona jubilatuak...

ARRALDEKO BIZTANLE BAT

- Agurtzane Intxaurreaga -

Badira hainbat urte Arraldeko Goenkalera bizitzera joan nintzena. Hamar! Hasiera guztiak bezala, neu ere urduri azaldu nintzen bertara: nor han aurkituko, nola moldatuko, zer ikusi eta biziko... Uste baino errazagoa izan zen dena,

ordea. Eta berehala egokitu nintzen hango soinu, usain eta jendera. Bertakotu egin nintzen. Nola ez? Lagunak ez zirenak, ezagunak ziren edo bestela norbaiti entzunak. Eta horrek asko errazten du lana. Batez ere guztion burutan zegoenean Goenkale benetako herri bihurtzeko asmoa. Eta genekien guztia eman genuen horregatik. Horregatik eta guk han izerditutakoak, telebistaren magia, Euskal Herriko txoko eta supazter guztietan murgilduz, ezagun egiten zirelako ere bai. Ze, gu guztion lanak, aktore, errealizadore, teknikari, operadore, produktore, erregidore, zuzendari, ile-apaintzaile, euskara zuzentzaile, gidoilari... guztionak egin zuen ezagun herri hartako kale nagusiaren izena: Arraldeko Goenkale.

Gogoan ditut oraindik Maria Luisaren oihuak. Amaiaren amodioak, Jose Mariren parrandak, Gregorio aitonaren ipuinak, Martin eta Begoñaren arteko liskarrak, gazte-jendearen esamesak, Ainhoa umearen jolasak. Gogoan pertsonaia haiek guztiak hartzen zuten bizia, erre-gidoreak, isiltasuna eskatu eta hamar...! bost! lau! hiru...! gaur bertan egin duen bezala, oihukatzen zuenean... Eta gaur bezala orduan ere,

alde hartako isiltasunak, kameren atzekoak esan nahi dut, talka egiten zuen kameren aurrean sortzen zihoan bizitza berriarekin. Orduan... Gaur.

Gaur gogoan dut, era berean, zein urduri, zein arduratsu nenbilen orduan, aktoreekin entseatutako guztiak, nik eskatutako kolore bizi, arin edo sakonekin grabatzen ote ziren. Ze, hori izan zen nire eginkizuna kale hartan zazpi urte luzez. Aktore zuzendariarena. Gidoian idatzitako sentimenduak interpretatu eta aktoreari itzulpen lana egin.

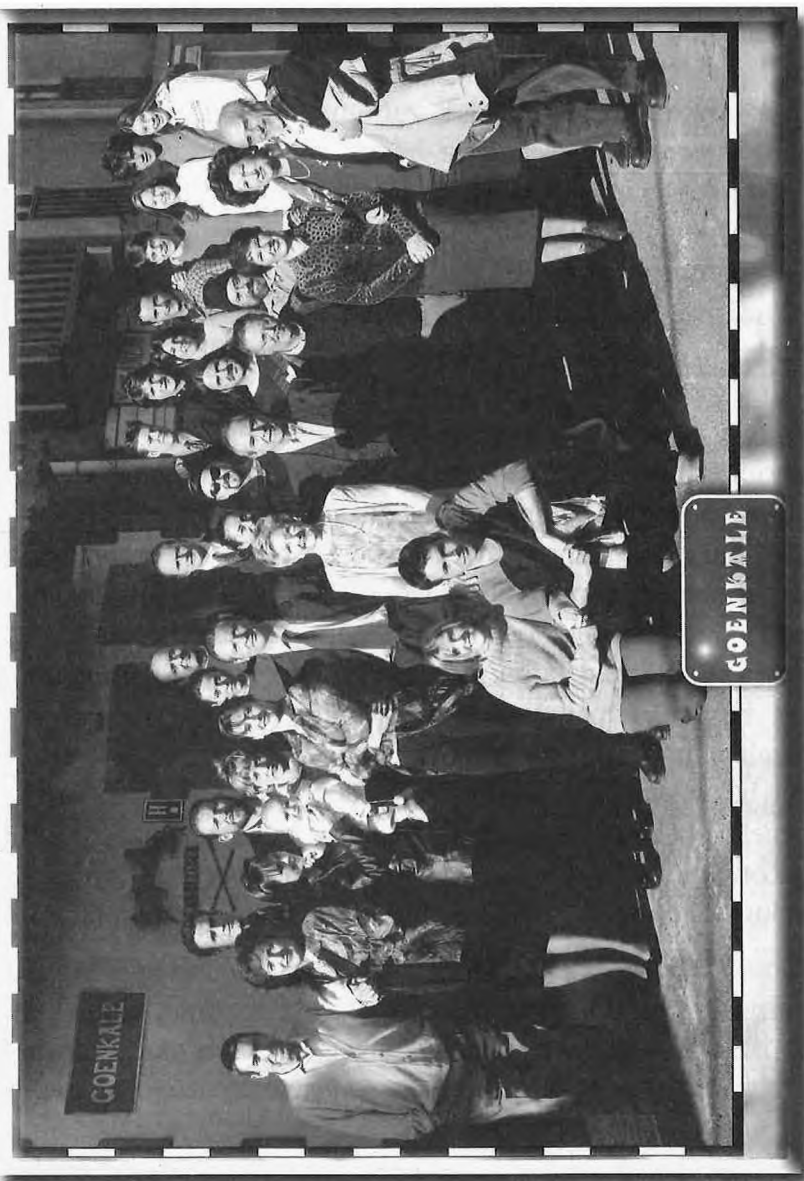
– Tira, izan zaitez eroagoa une horretan, horrela eskatzen du egoerak eta!

– Gaseosen burbuilak bezala, piztu zu ere...

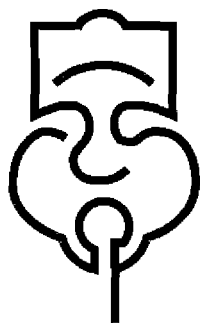
Horrela egunero. Egunero jendearen joan-etorriak interpretatzen. Gregorioten heriotza, Jose Marik Leonor Bogara ekarri zueneakoa, Mattinen bahiketa... eszena ederrak zuzentzeko: ahaztezinak.

Gero etorri ziren zortzigarren urtea, eta bederatzigarrena eta orain hamargarrena. Eta orduan beste zeregin batzuetara bidali ninduten, ez hobeagora, ez okerragora, bai ezberdinerara. Ideien biltegian lan egiten dut orain. Bai, arraldetarrei piperra eta gatza ematen jarraituko duen istorio berriak asmatuz doaz orain nire egunak Goenkalen. Ze, Goenkalerekin besteak beste, ikasi dut nik, istorioak ez direla mila eta batean bukatzen. Ezta gutxiago ere. Ia bi mila artekoak eman ditu dagoeneko eta beste hamaika ere baditu oraindik kontatzeko. Bai, ziur naiz. Zorte pixka batekin eta gure artean ezinbestekoa izan den talde-lanarekin, luze jo dezake honek. Batez ere, orain arte bezala, ikuslego fidel eta aseezina badugu egunero gurekin.

Arraldetar bat.

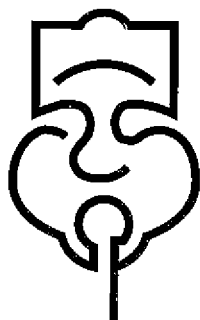

E U S K A L
A N T Z E R K I
T O P A K E T A K

AZPEITIA

ARGITARATU DITUEN LIBURUXKAK

- 1990 • ANTONIO MARIA LABAIEN eta EUSKAL ANTZERKIA.
- 1991 • TORIBIO ALZAGA heriotzaren 50. urtemuga.
- 1992 • LÉON LÉON.
• ANASTASIO ALBISU.
- 1993 • ON MANUEL LEKUONA ETA BERE TEATROA.
• ARKOTXA ANAIAK EUSKAL ANTZERKIAN.
- 1994 • KATALINA ELEIZEGI.
“GARBIÑE”.
• EMAKUME EGILEAK EUSKAL ANTZERKIAN.
María Arizmendi / Juanamari Malharia / Miren Arrizabalaga.
- 1995 • IÑAKI BEGIRISTAIN ALBISU (1922-1984).
Antzerkigilea.
- 1996 • XABIER LIZARDI (1896-1933).
Antzerkiak: Laño ta Izar.
Bi aizpak.
Ezkondu ezin ziteken mutilla.

E U S K A L
A N T Z E R K I
T O P A K E T A K
AZPEITIA

- 1997 • PIARRES LARZABAL CARRERE, OROITUZ.
• AITA JOSE ANCHIETA (S.J.) Dohatsua.
- 1998 • A. ARZELUS eta A. Mª LABAYEN.
Belaunaldiko antzerkilariak.
- 1999 • NEMESIO ETXANIZ.
Teatrozaleen gogoan.
- 2000 • GABRIEL ARESTI SEGUROLA.
Euskal Antzerkian, Biola eta mailuarekin.
- 2001 • MIKEL GARMENDIA
Antzerkia zainetan.
- 2002 • KONTXU ODRIUZOLA
Antzerkia bizitzaren edergarri.
- 2003 • GOENKALE
Ardo ona bezala.